

**II Wrocławskie Spotkania Terminologiczne /
2nd Wrocław Terminological Meeting**
TERMOS 2020

Granice (w) terminologii / Boundaries of & in terminology

Wrocław, 05-07.03.2020

Zakład Translatologii Instytutu Filologii Romańskiej oraz
Zakład Języka Niderlandzkiego Katedry Filologii Niderlandzkiej im. Erazma z Rotterdamu /
The Department of Translation Studies of the Institute of Romance Studies and
The Department of Dutch of the Chair of Dutch Studies
Uniwersytet Wrocławski / University of Wrocław

BOOK OF ABSTRACTS

Barbosa Silvia, Lino Teresa (Lisboa)

An exploratory study about the wine tasting terminology to non-expert wine drinkers

Wine is a product known and produced in various regions of the world for many centuries and is part of the human heritage/culture. However, despite being such a common product, studies indicate that the wine terminology used by experts (bottle label; tasting notes) several consumers do not understand it. To understand if this applies to European Portuguese, we applied a survey to European Portuguese informants. Firstly, we select terms related to color (retinto, carregado, limpo), aroma (equilibrado, frutado, leve), and flavor (frutado, austero, mineral) among others. After we created the question structure "Define, in your own words, what you understand by (insert term) wine?" The informant had no space limit to write. With this question, we wanted to see how informants defined by their words, without resorting to existing sources (such as glossaries, dictionaries) what they understood by that particular word in the specific context related to wine. Secondly, we searched the exact terms in specialized reference works (wine dictionaries/glossaries/ vocabularies) and compiled the lexicographic definitions. In a third moment, we organized the definitions of the surveys and the lexicographic definitions and confronted the results. The results of this sample allowed us to identify the following aspects: (i) Whether informants/consumers are, on the one hand, aware of what definition is and what essential characteristics should be present when defining something; (ii) What is the degree of proximity (or not) of the informant definitions to the expert definitions; (iii) Which terms have definitions closest to lexicographic definitions and which terms have definitions that are more distant. The findings may also provide clues to future methodologies on how to make lexicographical definitions about wine tasting, so the non-specialist-consumer is able to better understand the wine.

Bielińska Monika (Katowice)

Terminologia leksykograficzna w słownikach specjalistycznych

Ze względu na interdyscyplinarny charakter leksykografii jej język zawiera terminologię innych dziedzin. Przykładowo w słownikach językowych oraz w badaniach metaleksykograficznych koncentrujących się na leksykografii językowej stosuje się terminologię lingwistyczną, w pracy nad publikacjami leksykograficznymi różnych typów – terminologię typografii, informatyki etc., a w badaniach nad użyciem słowników, wykorzystuje się słownictwo socjologiczne. Trzonem języka leksykografii jest jednak słownictwo specjalistyczne specyficzne dla tej właśnie dyscypliny. Tematem wystąpienia jest terminologia należąca wyłącznie do leksykografii i jej opis w dziedzinowych słownikach specjalistycznych. W pierwszej części przedstawione zostaną słowniki i mniejsze glosariusze z zakresu leksykografii, m.in. Dictionario de lexicografía práctica (1995), Nordisk Leksikografisk ordbok (1997), Dictionary of Lexicography (2001) i Wörterbuch zur Lexikographie und Wörterbuchforschung (2010, 2017). Ich porównanie pozwoli stwierdzić, co obejmuje podstawowa terminologia leksykograficzna w języku angielskim, niemieckim, hiszpańskim, norweskim i polskim oraz w jakim stopniu jej zakres w wymienionych językach pokrywa się. Następnie przedyskutowane zostaną problemy występujące przy zestawianiu jednojęzycznego słownika opartego na kilkujęzycznej bazie materiałowej oraz przypadek odwrotny – problemy związane z pracą nad słownikiem wielojęzycznym opartym głównie na terminologii leksykograficznej w jednym języku, a w znacznej mierze na terminologii wprowadzonej przez jednego badacza – Herberta Ernsta Wieganda. Pytania, które tu się nasuwają, dotyczą statusu innojęzycznych ekwiwalentów (Czy sztucznie utworzone odpowiedniki można uznać za terminy?) oraz funkcji słownika (Czy taki słownik spełni swoją funkcję jako narzędzie rozpowszechniania i utrwalania terminologii?).

Biernacka Michalina (Łódź)

Jak nazywać błędy wymawianiowe popełniane przez cudzoziemców? Uwagi na marginesie badań ankietowych

Celem referatu jest przedstawienie wyników badań prowadzonych na temat popularności, rozumienia i stosowania poszczególnych terminów fonodydaktycznych w zakresie lapsologii. Glottodydaktycy poloniści oraz logopedzi stosują często te same pojęcia na określenia innego rodzaju błędów lub też granice definicyjne poszczególnych leksemów mniej lub bardziej zacierają się, w zależności od środowiska, w którym są używane. Ze względu na to, że za jedno z podstawowych kryteriów uznawalności terminologii naukowej uważa się jej frekwencyjność, podjęto starania, by bliżej przyjrzeć się temu, jak glottodydaktycy rozumieją, czy stosują oraz na podstawie jakiego kryterium różnicują znaczenia takich wyrazów jak: substytucja, redukcja, epenteza czy tzw. obcy akcent. Weryfikacji poddane więc zostaną granice między rozumieniem wspomnianych i podobnych terminów przez glottodydaktyków oraz logopedów.

Bonadonna Maria Francesca (Verona)

Une analyse diachronique des stratégies définitoires en contexte

De nombreuses études se sont penchées sur les activités définitoires des termes en discours, tant dans la vulgarisation des connaissances que dans les textes s'adressant aux spécialistes d'un domaine donné (Beciri 2010, Mortureux 1999). Si le recours à l'explicitation en discours caractérise de manière significative l'innovation terminologique (Jacques 2011), les activités définitoires continuent également après la lexicalisation des termes, et cela avec une multiplicité de stratégies. Dans notre contribution, nous nous intéressons aux stratégies définitoires en diachronie, à savoir lors de l'apparition d'un terme et après sa stabilisation dans la langue. Notre objectif est celui d'observer s'il est possible de distinguer des stratégies définitoires différentes pour chacune des deux phases du terme. Nous allons analyser ce phénomène dans un corpus bilingue français-italien relevant du domaine du commerce et composé d'environ 500 textes couvrant trois fenêtres temporelles : 1850-1914 ; 1945-1970 ; 1990-2018. Après avoir sélectionné un échantillon de termes significatifs, la première étape de notre travail consiste à identifier le paradigme définitionnel à l'aide des marqueurs dans la phase d'apparition du néologisme. Ensuite, nous allons suivre les stratégies définitoires du terme au fil du temps, plus précisément après sa stabilisation dans la langue. La dernière partie de notre étude sera centrée sur la classification de ces définitions et sur la détection de régularités dans le choix de ces stratégies dans une approche contrastive français-italien.

Borowska Anna (Warszawa)

Terminy w życiu zawodowym mechanika lotniczego

Celem artykułu jest analiza mechanizmu terminologicznego stosowanego w wyborze angielskich słów i wyrażeń, będących podstawą komunikacji pomiędzy mechanikami lotniczymi o różnych narodowościach pracujących w portach lotniczych. Transport lotniczy jest jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi transportu. Prawidłowo stosowana terminologia ułatwi sprawną komunikację i może przyczynić się do zredukowania incydentów związanych z błędami popełnianymi podczas przygotowania statku powietrznego do lotu. Mechanicy lotniczy posługują się nie tylko specjalistycznymi terminami i formami skróconymi, ale także znormalizowanym przez AECMA, uproszczonym angielskim językiem technicznym zwanym Simplified Technical English stosowanym głównie w dokumentacji. Ze względu na często występujące problemy ze zrozumieniem tekstu, dokonano wyboru poszczególnych słów ze względu na ich powszechne zrozumienie i wysoką rozpoznawalność, stosując zasadę 'one word - one meaning'. Ponadto uproszczono gramatykę języka angielskiego ze względu na fakt, że wysoko wyspecjalizowany personel techniczny nie musi biegle posługiwać się złożoną gramatyką języka angielskiego. Stworzono zatem narzędzie komunikacyjne, które sprawdza się w życiu codziennym mechaników na całym świecie jednocześnie pośrednio przyczyniając się do bezpieczeństwa lotu. Autorka przedstawia tendencje stosowane przy podejmowanych decyzjach dotyczących wyboru poszczególnych słów w opozycji do ściśle specjalistycznych terminów. Następnie ilustruje swoje rozważania przykładami tekstów autentycznych, a także zaznacza konieczność stosowania jasnej i precyzyjnej komunikacji lotniczej. Poruszane zagadnienia są niezmiernie istotne dla bezpieczeństwa lotów i powinny być znane wszystkim prowadzącym badania nad technicznym językiem lotniczym. Zawarte tu spostrzeżenia mogą także wspomagać tłumaczenia i prace terminologiczne.

Bułat-Silva Zuzanna (Wrocław)

Natural Semantic Metalanguage as terminology?

In my talk I would like to present the Natural Semantic Metalanguage approach (Goddard and Wierzbicka 2014, Goddard 2018, Wierzbicka, 1996, 2013), arguing that it can be perceived as a terminological system. NSM is a decompositional approach to semantics, based on the assumption that the meaning of any term can be paraphrased into 65 basic elements, known as semantic primes. According to NSM scholars, these 65 elements exist in all human languages – as words, phrases or morphemes - and they cannot be reduced any further. The system has been tested on more than 30 different languages and is considered one of the most comprehensive approaches to cross-linguistic semantics. In my talk, I would like to shed light on the formal structure of NSM, especially its syntax, and explain its most important theoretical concepts, such as semantic primes and molecules, reductive paraphrase and semantic template.

Calvi Silvia (Verona)

Collocations terminologiques dans le commerce électronique : la phraséologie en terminologie

La terminologie en tant que discipline de recherche présente des frontières assez floues, à partir de son objet d'étude : les termes. Dans le cadre de cette proposition, nous voulons investiguer la notion de terme, plus particulièrement la question des collocations terminologiques (Gouadec 1993, L'Homme 2004). Cet objectif pose des problèmes d'ordre théorique et pratique : peut-on considérer les collocations comme une typologie de termes ? Comment peut-on les identifier dans les textes ? D'abord, à partir de la notion générale de terme, élément composé de deux parties inséparables - la dimension linguistique et la dimension cognitive (Roche 2007 ; Zanola 2018)-, nous définirons une typologie particulière d'unité terminologique, la collocation, c'est-à-dire, un phrasème lexical compositionnel selon la définition donnée par la Lexicologie Explicative et Combinatoire (Mel'čuk-Clas-Polguère 1995 ; Mel'čuk 2008 ; Mel'čuk 2013). Ensuite, nous nous interrogerons sur un problème d'ordre pratique : l'extraction automatique de collocations terminologiques à travers des outils comme TermoStat (Drouin 2003). Nous présenterons les résultats d'une étude pilote à partir d'un corpus créé ad hoc du domaine du commerce électronique. Nous donnerons donc des exemples de collocations terminologiques, en soulignant les aspects les plus critiques de leur extraction automatique, dus à une faille des extracteurs qui jusqu'à présent ont privilégié l'analyse de collocations à base nominale et à collocatif adjectival, par exemple ""client fidèle"". En effet, nous avons remarqué l'impossibilité de TermoStat d'extraire des collocations à collocatif verbal, comme ""attirer les consommateurs"", ""repenser une stratégie"". Nous illustrerons donc une méthode pour repérer ces unités phraséologiques et les identifier dans les textes de manière manuelle et/ou semi-automatique.

Carsenty Stéphane (Chambéry)

Ontology for identifying terms and equivalents: an application to the balance of payments

Terms are at the centre of terminology: identifying them in texts and finding equivalents for them in different languages is pivotal. However, this can be a challenge. Therefore we have developed an ontology-based method to identify terms and find equivalents, and applied it to a portion of the domain of the balance of payments and international investment position (cf. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm>). A term is a linguistic representation of a knowledge unit, i.e. of a concept. We regard a lexical unit as a term if it denotes a knowledge unit which is "stable" over time and shared by domain experts, and which can be built by specific differentiation i.e. by adding to its superordinate concept (genus) the characteristics that are indispensable for understanding it (ISO 1087-1:2000). If, according to this methodology, we are able to build all concepts of a subject field in a machine-readable form, we constitute an ontology of the domain. Such an ontology gives a representation of all identified knowledge units within the domain as well as of the observable relationships between them. We show how building an ontology using the tool TEdi (ontoTerminology EDitor, <http://ontoterminology.com/tedi>) can help to identify terms and find equivalents. We apply the methodology to the domain of the balance of payments. The approach is first semasiological – our work is corpus-based –, then onomasiological – it relies on inputs by domain experts regarding both the linguistic and the conceptual dimension. The final product will be an ontoterminology, i.e. a terminology whose conceptual system is a formal ontology. In its linguistic dimension, it represents a set of terms and equivalents in different languages, each with an Aristotelian definition, built after the hypernym and the concatenation of all specific differences.

Czerwonka-Wajda Zuzanna (Wrocław)

Terminologia fonetyczna a nauczanie wymowy

Fonetyka, jak każda inna dyscyplina językoznawstwa, wypracowała na przestrzeni lat własną terminologię, której stosowanie w założeniu powinno zapewnić sprawną i precyzyjną komunikację w odniesieniu do przedmiotu badań. Nasuwa się jednak pytanie, na ile te założenia sprawdzają się w konfrontacji z praktyką, a zwłaszcza z praktyką dydaktyczną nauczania wymowy języka obcego. W ramach prezentacji spróbujemy spojrzeć możliwie szeroko na terminologię fonetyczną. Punktem wyjścia będą cechy charakterystyczne języka fachowego – sprawdzimy, czy terminologia fonetyczna faktycznie może być za taki uznana. W drugiej kolejności przyjrzymy się terminologii fonetycznej z perspektywy porównawczej, tj. spróbujemy stwierdzić, na ile wybrane terminy fonetyczne w różnych językach (polski, niemiecki, angielski) mogą być uznane za ekwiwalenty, jak również na ile międzynarodowy jest ich

charakter. Rozważania zamknie zapowiedziana w tytule perspektywa dydaktyczna. Bazując na odpowiedziach studentów w krótkiej ankiecie dotyczącej terminologii fonetycznej stosowanej do opisu spółgłosek i samogłosek, spróbujemy odpowiedzieć na pytanie, które z terminów sprawiają największą trudność osobom nie posiadającym jeszcze przygotowania fonetycznego, a co za tym idzie wymagają szczególnej uwagi w trakcie zajęć z fonetyki (praktycznej).

Dankova Klara (Milano)

La néologie terminologique en français dans le domaine des fibres textiles chimiques

Développées à la fin du XIXe siècle comme substituts des fibres naturelles, les fibres chimiques sont désormais devenues indispensables dans plusieurs secteurs industriels, dont notamment l'agriculture, le bâtiment et le médical. Ils constituent une des branches de l'industrie textile les plus récentes et en même temps celle qui se caractérise par un grand dynamisme et par un taux d'innovation très élevé. La mise au point incessante de nouvelles fibres chimiques est accompagnée par la création de leurs dénominations, qu'il s'agisse des noms génériques ou des noms de marques. Dans cette communication, nous nous proposons d'examiner les caractéristiques principales de la formation des termes désignant les fibres chimiques en français depuis la naissance du domaine à la fin du XIXe siècle jusqu'à l'époque actuelle, en nous appuyant sur l'analyse des termes qui ont été extraits manuellement à partir d'un vaste corpus contenant quatre types de sources : les catalogues des salons professionnels, un manuel technique, un document institutionnel et un ouvrage de vulgarisation. Les termes génériques seront analysés du point de vue des procédés de formation néologique qui ont été présentés par J.-F. Sablayrolles (2000). En ce qui concerne les noms de marques, certains traits récurrents caractérisant leur création, soit au niveau morphologique, soit au niveau sémantique, seront l'objet de remarques spécifiques. Pour finir, il faut mettre en évidence que l'étude des néonymes dans le domaine des fibres chimiques représente une tâche très complexe, parce que l'écrasante majorité de ces termes spécialisés ne sont pas à l'heure actuelle enregistrés dans les ouvrages lexicographiques.

De Sterck Goedele (Salamanca)

Old and new terminology management in translation practice and didactics: need for quality and cost-efficiency beyond frontiers

Terminology is intrinsically linked to scientific and technical translation practice and didactics, where it represents in fact one of the most characteristic features and challenges. Therefore, scientific and technical translation professionals and students need reliable tools to manage terminology in a quality-assured and cost-efficient way. Against the background of the two fore-mentioned criteria, the performance of three different kinds of tools is compared: specialised terminology databases, ad-hoc parallel corpus compilation (Sketch Engine) and neural machine translation (DeepL). It is examined to what extent the three kinds of tools enable the translator to make a sound translation into Dutch and Spanish of a corpus of ten highly specialised abstracts written in English, all related to the field of neuroscience and more specifically to that of dementia, with special attention to communicative and textual terminology and hence translation problems in a broad sense (terms and phraseology). Our aim is to explore fact-based answers to the following questions: (1) Are these tools self-sufficient or rather complementary? (2) Are all tools equally useful and reliable in terms of quality and cost-efficiency? If not, what are their strengths and weaknesses? (3) Does neural machine translation open up a new quality-assured and cost-efficient path for terminology management in scientific and technical translation? Does it offer an all-in-one solution, which would reconfirm the fragility of the frontiers separating terminology from translation? (4) Are the results and conclusions regarding the three translation/terminology tools language-specific? Finally, our findings will result in a set of recommendations for a quality-assured and cost-efficient use of databases, ad-hoc compiled parallel corpora and neural machine translations on the one hand, and for a further development of these tools that is more suited to the needs of translation professionals and students on the other.

Dembowska-Wosik Iwona (Łódź)

O angielskich tytułach, słowach kluczowych i streszczeniach polskich tekstów naukowych – wyzwania terminologiczne

Celem wystąpienia będzie omówienie wyzwań, jakie stają przed autorami tekstów naukowych, którzy stają przed koniecznością włączenia do swoich polskojęzycznych publikacji angielskiego tłumaczenia tytułu artykułu naukowego, słów kluczowych oraz streszczenia w języku angielskim. Globalny charakter działalności badawczej, a także wymagania związane z obecnością tekstów naukowych w bazach

elektronicznych narzuciły konieczność dołączania do większości publikacji tych właśnie trzech tekstów. Tworzone są one przez nierodzimych użytkowników języka angielskiego lub tłumaczone z języka polskiego dla międzynarodowego odbiorcy, dlatego też cechują się występowaniem szczególnej sytuacji nadawczo-odbiorczej, która determinuje ich hybrydowy kształt. W swoim wystąpieniu – na przykładzie glottodydaktyki polonistycznej – omówię wybrane problemy związane z tłumaczeniem terminów występujących w tych trzech typach tekstów. Ze względu na liczne rozbieżności pomiędzy instrumentarium terminologicznym glottodydaktyki polonistycznej a tym używanym przez specjalistów dydaktyki języków obcych w krajach anglosfery, odnalezienie angielskich ekwiwalentów polskich terminów jest niejednokrotnie bardzo trudne, jeśli nie niemożliwe. Rozważę więc dostępne rozwiązania i sformułuję rekomendacje dla autorów tekstów naukowych z zakresu glottodydaktyki polonistycznej, dotyczące strategii ustalania odpowiedników terminologicznych w obu językach. Ważnym kontekstem będzie funkcjonowanie współczesnego międzynarodowego dyskursu naukowego, zarówno w wymiarze ludzkim, jak i technologicznym, oraz specyfika glottodydaktyki polonistycznej jako należącej do humanistyki i istotnej z punktu widzenia rodzimych badań, ale niszowej z perspektywy międzynarodowej. Uwzględnię także kwestię istniejących odmian języka angielskiego i ich wpływu na strategie tłumaczeniowe. Zilustruję, jak ogólna charakterystyka anglosaskiego i polskiego dyskursu naukowego – tak od siebie odmienna – determinuje proces przekładu terminologii. Wskażę te różnice gatunkowe i stylistyczne pomiędzy polskimi streszczeniami i tytułami, a odpowiadającymi im elementami tekstów anglojęzycznych, które mogą być istotne przy konieczności wyboru pomiędzy zbliżonymi znaczeniowo terminami.

Dury Pascaline (Lyon)

The diachronic dimension as a tool for analyzing boundary blurring in terminology

The communication will aim to address two key issues that have not been given sufficient attention in terminology research: the increasing blurring of boundaries between specialized fields over time and the use of diachronic analysis to help terminologists and translators better understand the growing encroachment of domains and their terminologies.

The corpus-based diachronic study of specialized concepts and terminologies show that specialized domains are not strictly divided but rather that they become more and more intertwined over time.

This was shown by Resche (2013), for example, who traced the evolution of the term "economics" and highlighted the disciplinary connections that the field of economics has developed over time with neuroscience and physics. This is also described by Fries (2016) in her study of the metaphors in the field of nanotechnologies, in which she shows that this domain has been built by borrowing concepts and terms from disciplines as varied as engineering sciences, biotechnology, computer science and cognitive sciences. In the wake of the work carried out by these two authors, and using the results taken from the study of a diachronic corpus (1940-2017), I will show how the field of textile has increasingly been using concepts taken from the field of medicine in order to describe the properties of fibres and how, consequently, textile terminology has become somehow "medicalized", both from a lexical and a semantic point of view (for instance with terms like "coagulation process", "antimicrobial properties of cotton fabrics", "plasma modifications of polylactide nonwovens", "antibacterial cotton textiles", etc.), as well as morphological (with the more and more widespread use of the suffix -scopy for example, as in "cottonscopy").

Other examples will be taken from the analysis of a diachronic corpus on pharmacology (1993-2017), and will be used to describe the growing conceptual and terminological intertwining of pharmacology with the field of genetics and engineering, away from the more traditional fields with which it was previously associated, such as chemistry or anatomy. This blurring of boundaries translates in the use of a new set of terms referring to the notion of networks ("IPN", "microfluidic network", "functional vessel network") and the notion of complex structures ("siRNA transfection complex", "polyplexed plasmid DNA", "DNA duplex", "self-delivering platform", "fibrin scaffold" or "tissue-like architecture").

In the last part of the paper, and taking into account the examples analyzed, I will consider the nature of the term and the importance of its epistemological value.

Dyda Anna, Pronińska Aleksandra (Kraków)

Włoskie zapożyczenia w polskiej terminologii medycznej

Tematyka proponowanego referatu mieści się w nurcie badań językoznawczych poświęconych zapożyczeniom leksykalnym (dotyczy elementów leksykalnych jedno- i wielowyrazowych). Przez termin zapożyczenie rozumiemy, zgodnie z kryterium diachronicznym, element językowy przejęty z innego języka w dowolnym momencie historycznym, który może się charakteryzować różnym stopniem przyswojenia (Markowski, 2012: 125). Przedmiot badania stanowią włoskie zapożyczenia występujące w polskiej leksyce

specjalistycznej. Materiał badawczy został dobrany za pomocą dwóch nadrzędnych kryteriów, tj. (i) kryterium pochodzenia - zapożyczenia z języka włoskiego (np. gonokok, neuroza, stupor, chinina, malaria, kwarantanna) oraz (ii) kryterium dziedzinowego - terminologia medyczna (w konsekwencji nie wzięto pod uwagę włoskich zapożyczeń funkcjonujących w innych dziedzinach np. gadolin, galwanizacja, busola, kompas). Słownictwo tekstów specjalistycznych obejmuje zarówno terminy jak i elementy nieterminologiczne, przy czym zapożyczenia leksykalne występują w obu wymienionych grupach (Górnicz, 2017; Jankowiak, 2010). Przedstawione badanie obejmuje wyłącznie pierwszą grupę zapożyczeń, tj. zapożyczenia terminologiczne, będące podstawowym środkiem komunikowania treści pojęciowych. Część analityczna referatu, bazująca na korpusie obejmującym jednostki wyekscerpowane głównie z dostępnych źródeł leksykograficznych, przewiduje m.in. analizę ilościową zapożyczeń, ich typologię (z wyróżnieniem grupy terminów eponimicznych), budowę, zasięg (potencjalne internacjonalizmy) oraz występowanie ewentualnych rodzimych synonimów terminologicznych.

Fragkiadaki Maria-Virginia (Athens)

Grexit Terminologique et Inspection du Travail dans les Réalités Grecques

Au cours de ce dernier siècle, un essor crucial a été fait dans le domaine de la terminologie, qui est renforcée et intensifiée à plusieurs filières. Ce rapport focalise aux frontières de la terminologie à la vie professionnelle qui va forcément avec la vie quotidienne des employeurs et des salariés, qui sont directement concernés par ce sujet. La législation du travail n'a pas une longue histoire de développement mais elle a été progressivement chargée d'un nombre impressionnant des dispositions. Dans ce cadre, la mise en place des termes appropriés aux dispositions et aux instructions ministérielles ou européennes, conduit à une surveillance spirituelle qui favorise la perception de ces dispositions, particulièrement par les non-spécialistes du secteur. L'ouvrage expose des termes indicativement et analyse les problèmes liés à travers des cas d'expérience de l'Inspection du Travail, pendant lesquels, une différence de perception a été constatée entre opinion publique et sémiologie. En raison des problèmes structurels de l'économie et de la société grecque, apparus pendant l'austerité, des termes tels que ""Travail non-Déclaré"", ""Resoudre d'un Conflit de Travail"", ""Égalité et Discrimination"", ""E-gouvernement"", ""Dénonciation"", ""Sanction"" sont-ils perçus à leur ampleur de tout le monde? Comment la compréhension de ces termes qui sont étroitement liés entre culture et langue au niveau national et international, est-elle influencée et dans quelle mesure les barrières linguistiques et les frontières culturelles sont dépassés, en particulier avec les grandes mutations de la société? On va étudier si la terminologie utilisée est capable de favoriser cette perception vers une meilleure compréhension de l'ensemble des questions dans le cadre de l'Inspection du Travail. Ce travail inclut également des manières d'affronter ces problèmes, qui se sont démontrés efficaces, à atteindre un mission-clé: Éliminer les difficultés terminologiques qui apparaissent soit à cause de la dimension socioculturelle soit d'autres obstacles, afin d'éviter le grexit terminologique.

Godzich Anna (Poznań)

Na uboczu terminologii: o neosemantyzmach we włoskim języku piłki nożnej

W tzw. języku piłki nożnej, zgodnie z typologią zaproponowaną przez Burkhardta (2006: 8), możemy wyróżnić następujące poziomy analizy: specjalistyczna terminologia piłki nożnej (Fußballfachsprache), żargon, profesjolekt piłkarski (Fußballjargon), język komentatorów sportowych (Sprache der Fußballberichterstattung) oraz język kibiców (Fans). Obok terminów sensu stricte, właściwych dla regulaminu gry, regulaminów danych rozgrywek, regulaminów stadionów, znajdziemy jeszcze w języku piłki nożnej jednostki leksykalne, które powstały w wyniku procesu terminologizacji i z żargonu piłkarzy, trenerów, działaczy sportowych przedostały się do języka włoskiej prasy piłkarskiej. Tymże jednostkom przyjrzymy się w naszym wystąpieniu. Materiał badawczy stanowią trzy włoskie leksemy należące do makrokategorii JEDZENIE. Ich cechy, takie jak konsystencja, smak, służą kodowaniu czynności i ich właściwości oraz ich charakterystyce w piłkarskiej włoszczyźnie: brodino (dosł. chudy rosół, (nikogo) niesatysfakcjonujący remis), mozzarella (dosł. mozzarella, strzał tylko do statystyk, strzał, który nie może zrobić krzywdy bramkarzowi), biscotto (dosł. ciastko, ustawiony mecz / wynik). Interesuje nas zarówno zbadanie w jaki sposób powstały te jednostki leksykalne, jak również zbadanie miejsca, które zajmują w omawianym leksykonie oraz ich polskie odpowiedniki, ponieważ rzeczony jednostki stanowią tłumaczeniowe wyzwanie dla polskich dziennikarzy i komentatorów sportowych, którzy, z uwagi na obecność wielu polskich piłkarzy we włoskiej lidze, w poszukiwaniu ciekawostek i tzw. „smaczków” sięgają po artykuły, ukazujące się we włoskiej prasie sportowej. Dodatkową trudność stanowi fakt wyemancypowania się tych jednostek leksykalnych: podczas gdy jeszcze 15 lat temu funkcjonowały jako determinanty, określające główny człon: np. punizione-mozzarella (dosł. strzał z rzutu wolnego-

mozzarella), pareggio-brodino (dosł. remis-chudy rosół) lub jako człony wyrażen idiomatycznych: fare biscotto (dosł. zrobić, przygotować ciastko - ustawić mecz, umówić się na remis), dziś we włoskiej kronice piłkarskiej funkcjonują już jako samodzielne leksemy (mozzarella, chudy rosół, ciastko), niekiedy determinowane m.in. przez zdania względne lub inną syntagmę rzeczownikową.

Gostkowska Kaja (Wrocław), Pantazara Mavina (Athens)

Enseigner la terminologie aux futurs traducteurs en Grèce et en Pologne : entre indications théoriques et exigences pratiques

Dans notre société de l'information actuelle, la terminologie se développe rapidement dans tous les domaines à travers le monde et les grandes organisations multilingues et multinationales demandent de plus en plus des professionnels spécialistes en matières de terminologie et de traduction spécialisée. Partant du point de vue exprimé par Daniel Gouadec que la recherche des termes et le travail terminologique constituent une partie importante des tâches de tout traducteur et que le terminologue c'est un des "métiers" de la traduction, nous proposons une étude visant à comparer la place accordée à la terminologie dans le cadre de la formation des traducteurs au milieu académique en Grèce et en Pologne. Nous envisageons la relation entre traduction et terminologie à partir de trois perspectives différentes. (a) Tout d'abord, nous comparons les programmes des cours de terminologie destinés aux étudiants grecs et polonais dans le cadre des études universitaires en langues et en traduction. (b) Ensuite, nous examinons les sujets liés à la terminologie qui sont abordés par les traductologues grecs et polonais dans des publications académiques au niveau national (colloques, revues, monographies). (c) Enfin, nous examinons les outils et les ressources terminologiques disponibles et accessibles aux étudiants et futurs traducteurs, qui sont spécifiques pour leur langue de travail (le grec et le polonais, respectivement) comme, par exemple, des forums de traducteurs, des bases de données terminologiques, etc. Ainsi, notre objectif est de vérifier non seulement si des différences existent entre la Pologne et la Grèce mais également si la théorie et la didactique de la terminologie et de la traduction répondent aux besoins réels des traducteurs-terminologues dans les deux pays.

Górnicz Mariusz (Warszawa)

Is there a common denominator for terminological borrowing?

This paper sets out to systematise the diversity of loanwords in terminology using just a handful of categories. To this end, the concept of indigenous terms, or rather indigenous concepts, is redefined and it is demonstrated that such terms/concepts are rare. This is followed by a discussion of particular term formation patterns derived from ancient Greek and - probably - Latin, where these patterns are shown to be internationally/universally applicable. Then the factors that, in the author's opinion, influence the decision to use a borrowed term are presented. Those factors comprise: 1. formal complexity of foreign terms that cannot be reproduced easily using semantically equivalent units of the recipient language, 2. incompatibility between a term's lexical meaning and that provided by its definition, including cases of metaphorisation. Both factors may be simultaneously present in a term. Another category that can be distinguished is that of so-called Romance Latinisms, which are derivatives containing Latin stems but formed in modern European languages. Many borrowings in this category are not terms. Romance Latinisms are apparently borrowed for reasons of prestige. The presentation is illustrated with examples of terminological borrowings from various domains and languages. There is also a tentative discussion of what subject domains may or may not be prone to accepting particular types of terminological borrowings.

Grucza Sambor (Warszawa)

Terminologia – jej przedmiot i cele poznawcze

Polska nazwa „terminologia” oraz jej odpowiedniki w innych językach używane są nie tylko w sposób wieloznaczny, ale także bardzo niekonsekwentny. Po pierwsze nazwy tej używa się zarówno na określenie terminologii ogólnej (teoretycznej), jak i szczegółowej, zajmującej się konkretnym zbiorem terminów. Po drugie nazwy „terminologia” używa się zarówno na określenie pewnej dziedziny nauki, jak i na określenie pewnej dziedziny praktyki (normalizującej). Po trzecie nazwy „terminologia” używa się zarówno na określenie leksykalnej części języków specjalistycznych, czyli ich leksykonu, jak i na określenie pewnego znormalizowanego zbioru wyrazów, czyli terminologii. Jednym z celów rozważań, które zostaną podjęte w referacie jest dalsze uściślenie znaczenia wyrażenia „termin”, czyli próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, jaki jest status ontologiczny tego, do czego odnosi się wyrażenie „termin”, jak istnieje to, co się tak nazywa oraz na pytanie, czym są, a czym nie są obiekty określane jako „terminy”, czyli co się w nich zawiera, a co

nie zawiera. W głównej części podjęta zostanie próba opisu ogólnego przedmiotu oraz zadań poznawczych terminologii. Szczególną uwagę poświęcę jej zadaniom diagnostycznym i stosowanym, ponieważ pierwsze wyznaczają punkt wyjścia, a drugie ostateczny cel nowoczesnej terminologii. Najważniejszym zadaniem diagnostycznej terminologii jest bowiem pozyskanie wiedzy dotyczącej aktualnego stanu rzeczywistości wyróżnionej jako termin/ terminy. Natomiast najistotniejszym zadaniem stosowanej terminologii jest udzielenie odpowiedzi na odnośne pytania natury aplikatywnej, czyli na pytania o możliwości udoskonalenia badanych składów terminologicznych i umiejętności posługiwania się nimi, a także na pytanie o możliwości usprawnienia specjalistycznych dyskursów, tzn. posługiwania się terminami.

Halida Łukasz (Kraków)

Łacińska terminologia polskiego ustawodawstwa kościelnego epoki średniowiecza

Ustalenie granic w teorii badań terminologicznych i dokonanie precyzyjnego rozróżnienia między terminami a leksemami języka ogólnego jest zadaniem trudnym nawet wtedy, gdy weźmie się pod uwagę języki współczesne. Jeszcze trudniejszym okazuje się ono w przypadku języków historycznych, gdzie za podstawę źródłową mogą służyć jedynie teksty pisane – bez możliwości zbadania owych języków za pośrednictwem innego medium. Do takich przykładów zaliczyć można łacinę średniowieczną, w której ze względu na charakterystyczną dla łacińskich leksemów polisemię i różnorodność kontekstów użycia przeprowadzenie granicy między terminem a wyrazem ogólnym jest niejednokrotnie bardzo trudne do wykonania. Mówić należy w tym wypadku raczej o terminologizacji kontekstualnej. Być może jeszcze poważniejszym problemem badawczym jest ustalenie w przypadku łaciny średniowiecznej zakresu tekstów specjalistycznych oraz kręgu ich nadawców oraz odbiorców. Poruszający powyższą problematykę referat dotyczyć będzie łacińskiej terminologii polskiego ustawodawstwa kościelnego epoki średniowiecza. W pracy zostaną zastosowane metody językoznawstwa korpusowego, a jako podstawowe narzędzie służyć będzie elektroniczny korpus polskiej łaciny średniowiecznej (<http://scriptores.pl/efontes>). Na potrzeby analizy zostanie stworzony specjalny podkorpus obejmujący wydane łacińskie teksty polskiego ustawodawstwa kościelnego okresu średniowiecza, m.in. statuty polskich synodów i dokumenty kapituł. Te bowiem teksty o sprecyzowanym prawniczo-kościelnym profilu można – z pewną dozą ostrożności – uznać za teksty specjalistyczne będące wyrazem komunikacji między specjalistami (duchownymi). Następnie taki podkorpus zostanie porównany z korpusem ogólnym, co pozwoli na wskazanie leksemów częstych w podkorpusie, a rzadkich w korpusie ogólnym, a tym samym na wyłonienie wyrazów – kandydatów na terminy. Wyniki metody automatycznej zostaną zestawione z wynikami tradycyjnej metody ekscerpcji wyrazów i służyć będą ich obiektywizacji. Na podstawie owych analiz zostanie podjęta próba wyłonienia zbioru łacińskich leksemów, które można byłoby uznać za terminy stosowane w polskim ustawodawstwie kościelnym doby średniowiecza, wraz z podaniem ich leksykalno-semantycznej charakterystyki.

Hamzé Hassan (Lyon/Doha)

La terminologie scientifique et technique arabe entre rupture et continuité

A l'époque moderne, le progrès scientifique et technique se fait essentiellement en Occident. L'arabe, tout comme les autres langues du tiers-monde, importe le produit et, souvent, le terme qui le nomme. En raison de la rapidité de ce progrès, l'emprunt apparaît comme le moyen le plus simple pour faire face à cette situation. Une partie importante de la terminologie scientifique arabe de nos jours est empruntée aux langues occidentales, notamment le français et l'anglais. Or, cet emprunt ne passe pas sans poser de vrais problèmes. En effet, le lexique de l'arabe est construit sur des racines consonantiques, principalement des racines à trois consonnes. Contrairement à des langues comme le français et l'anglais, la dérivation en arabe fait appel à la flexion interne. Elle ne se fait pas au moyen de l'agglutination d'éléments, préfixes et suffixes, qui viennent se coller à la base, mais en changeant la forme même de la base qui sera « brisée » pour n'en garder que les consonnes de la racine. C'est comme si on réduisait un vase en poudre pour en dériver une nouvelle forme. Un emprunt massif de termes scientifiques à partir du français et de l'anglais est susceptible donc d'aboutir à une rupture du système lexical et à la création de deux sous-ensembles: d'un côté le vocabulaire général construit sur des racines exclusivement consonantiques, et de l'autre le vocabulaire scientifique emprunté construit sur des racines de syllabes. Le présent texte propose d'examiner le bien fondé de cette rupture à partir d'un examen de la terminologie des sciences exactes et de celle des sciences humaines et sociales.

Jopek-Bosiacka Anna (Warszawa)
Terms in legislative storytelling

The paper will focus on how law terms are integrated into the narrative of the contemporary legislative text (cf. storytelling approach in legislative drafting Finucane 2017). On this recent approach legislative provisions are presented to readers in a way that tells them a story which unfolds progressively, leading readers downwards in the structure of a legislative act. The events that happen to the characters and the activities they engage in are also introduced by means of legal definitions which appear in the story just in time. This is reflected both by the narrative style and the location of terms in the macrostructure of a legal act. The explicitness of legal texts affects the nature of meaning in law which is not derived from the communicative situation itself but directly from the linguistic means used and the underlying legislative drafting direction to “use the most familiar words” (Gowers 1987: 48). The current changes in terminological conventions of law terms definitions in the Anglosaxon legislative drafting guidelines will be shown in a comparative perspective across legal cultures and branches of law. Special rules for tax law drafting will in particular be analysed: signposting of defined terms, accompanying graphics and other innovative techniques. The basis for analysis will constitute binding Commonwealth drafting directions (U.S. Congressional and State, British, Canadian and Australian guides and manuals).

Kaliska Agnieszka (Poznań)
La dénomination des techniques de pêche dans le jargon de la pêche français et polonais

L'objectif de notre étude sera de comparer les modes de création lexicale relevés dans le jargon de la pêche français et dans le jargon de la pêche polonais. Nous adoptons la définition du *jargon* selon M. Sourdou (2011) : « un parler technique qui peut être ésotérique pour le profane, mais dont la fin n'est pas de masquer l'objet du discours [comme dans l'argot – notre remarque]: elle est, au contraire, d'en rendre l'expression plus rigoureuse, plus spécifique ».

Notre recherche se focalisera sur l'analyse des procédés de création des dénominations des techniques de pêche (Kaliska, 2018). Il s'agit des procédés de nature morpho-sémantique, syntaxico-sémantique, morphologique et pragmatico-sémantique ainsi que de l'emprunt et de l'importation lexicale selon la typologie des matrices (internes et externes) proposée par J.-F. Sablayrolles (2000), qui constituera le cadre théorique de notre recherche. À partir d'un corpus de textes venant de la presse de spécialité (p.ex. *La pêche et les poissons* et *Wiadomości Wędkarskie*), des forums et des blogs, nous présenterons une analyse comparative des néologismes de spécialité (néonymes) ainsi que des termes déjà bien enracinés dans le vocabulaire de la pêche qui s'inscrivent dans l'optique de notre étude (p.ex. *mouche* qui renvoie à un leurre artificiel de petite taille). Les premiers étant des formations plutôt individuelles (p.ex. *makaron* pour désigner un type d'appât artificiel) peuvent gagner en popularité grâce à l'accès facile aux médias sociaux et à la presse (en effet, la formation citée apparaît dans le magazine de spécialité *Wiadomości Wędkarskie* quoiqu'elle y soit employée entre guillemets).

Nous montrerons qu'il y ait au fait différentes tendances quant à la formation des noms de spécialité dans deux milieux de pêcheurs : on observe une plus grande popularité des anglicismes dans le jargon des pêcheurs français (p.ex. *pitching*, *wobbling* ou encore *shad* – voir, p.ex. Sourdou, 2018 – sont inusités dans le jargon polonais). Les mots d'origine anglaise (importations et emprunts) sont, certes, utilisés par les pêcheurs polonais (p.ex. *spinning*, *feeder*, *streamer* et *dżig*) mais ils y sont remarquablement moins nombreux. En revanche, les dérivés expressifs et néologismes sémantiques (p.ex. *trupek*, *truposz*, *kogut*, *gumiś* en parlant de différents types de leurres) y seraient, paraît-il, plus fréquents.

Karpiński Jacek (Wrocław)
Rola obrazu w komunikacji między personelem pokładowym a pasażerem

Jedną z najbardziej widocznych cech komunikacji specjalistycznej jest bez wątpienia używana terminologia. Problem może apparaître dans une situation, où un spécialiste doit transmettre des informations à une personne qui n'a pas de connaissances spécialisées dans ce domaine et ne connaît pas la terminologie caractéristique. La compréhension d'un tel message peut être facilitée par des images (symboles iconiques et indexiques), qui sont généralement plus universelles. Le problème de l'utilisation d'images dans la communication spécialisée sera illustré à l'aide d'un exemple de communication à bord d'un avion entre le personnel de cabine et un passager. Comment les images sont-elles utilisées ? Réellement, elles facilitent-elles la compréhension du message transmis ? Peut-être que l'idée que « chaque image [est] plus précieuse que mille mots » n'est pas entièrement applicable à la communication spécialisée ?

Karczewska Małgorzata (Zielona Góra)

Humor i komizm: między teorią a praktyką

Przedmiotem referatu jest refleksja nad istotą humoru i komizmu, które to zjawiska towarzyszą człowiekowi w życiu codziennym. Z tego powodu stały się one przedmiotem rozważań już w czasach starożytnych. Platon zauważył, że przedmiotem śmiechu są ludzkie wady i słabości, a Cyceeron wyróżnił śmieszność rzeczy i śmieszność słowa. W czasach nowożytnych z kolei Thomas Hobbes łączył humor z poczuciem wyższości, czego załączek można przypisać Arystotelesowi, według którego ludzie śmieją się z osób zajmujących niższą pozycję (społeczną czy intelektualną). Zygmunt Freud natomiast zwracał uwagę na podobieństwo dowcipu i marzenia sennego, akcentując fakt mówienia np. o kwestiach objętych społecznym tabu, których nie porusza się w tradycyjnej rozmowie. Jest to jednocześnie zwrócenie uwagi na społeczny i komunikacyjny aspekt humoru: warunkiem jego funkcjonowania jest wymiana myśli między nadawcą a odbiorcą. W trakcie wystąpienia przedstawione zostaną rozmaite koncepcje humoru i komizmu, w ujęciu zarówno filozoficznym, jak i społecznym czy językoznawczym. Wśród cytowanych badaczy pojawią się, poza osobami wymienionymi powyżej, także Bohdan Dziemidok, Kazimierz Żygulski, Danuta Buttler, Dorota Brzozowska czy współcześni naukowcy amerykańscy: Matthew M. Hurley, Daniel C. Dennett i Reginald B. Adams Jr. Przedstawione zostaną definicje humoru i komizmu, ich klasyfikacje, oraz mechanizm działania. Rozważania teoretyczne zostaną następnie zestawione z wynikami ankiety przeprowadzonej wśród studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego, w której ankietowani odpowiadali na pytania dotyczące m. in. rozumienia terminów „humor” i „komizm” oraz podawali przykłady ilustrujące te zjawiska. Wystąpienie ma pokazać, w jaki sposób humor i komizm są z jednej strony definiowane oraz klasyfikowane w ujęciu teoretycznym przez autorów prac naukowych, a z drugiej strony – jak postrzegają je i rozumieją użytkownicy języka. Ogół rozważań posłuży za punkt wyjścia do podjęcia próby znalezienia wspólnego mianownika specjalistycznej i ogólnej definicji przedmiotowych terminów.

Kasjanowicz-Szczepańska Monika (Szczecin)

Słownictwo matematyczne w słownikach języka niemieckiego jako języka obcego w ujęciu diachronicznym

Z leksyką matematyczną jesteśmy konfrontowani nie tylko na lekcjach matematyki, ale także w życiu codziennym. Często da się słyszeć stwierdzenie, że jesteśmy sumą naszych doświadczeń. I o ile rodzimy użytkownik języka nie powinien mieć problemów z jego zrozumieniem, o tyle występowanie w nim leksyki specjalistycznej może stanowić barierę dla osób uczących się języka polskiego jako języka obcego. Stąd też wybrane leksemy specjalistyczne powinny być odpowiednio lematyzowane w słownikach pedagogicznych. W pierwszym powstałym na obszarze niemieckojęzycznym słowniku skierowanym do osób uczących się języka niemieckiego jako obcego – Langenscheidt „Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache (1993) – autorzy deklarowali, iż „ujęli w nim słownictwo specjalistyczne, o ile przeniknęło ono do języka ogólnego”. Na przestrzeni lat słownik ten poddawano wielu zmianom, ponieważ, jak deklarują autorzy w najnowszym wydaniu, „czasy się zmieniają, co oznacza dla słownika, że w słownictwie zawartym w nowym wydaniu muszą mieć odzwierciedlenie nowe opracowania, nowe tematy i nowe problemy społeczne”. Deklarują oni również, iż w wydaniu tym (najnowszym, z roku 2015) „ujęli słownictwo specjalistyczne, o ile używane jest ono w języku ogólnym”. Badanie ma na celu weryfikację, jakie zmiany zaszły na przestrzeni lat w podejściu do ujmowania słownictwa specjalistycznego w słownikach języka niemieckiego jako obcego. Analizie poddane zostały dwa wydania słownika Langenscheidt „Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache – pierwsze (z roku 1993) i najnowsze (z roku 2015). W każdym z opracowań leksykograficznych zweryfikowano, jakie leksemy matematyczne zostały w nim zarejestrowane oraz jak ujęte są one w jego leksykograficznej makro-, mikro- i mediostrukturze. Wybrane dzieła leksykograficzne poddane zostały analizie zarówno pod kątem liczby zarejestrowanych w nich leksemów matematycznych, dziedzin matematyki, do których można by je przyporządkować, zastosowanych kwalifikatorów terminologicznych, jak i podanych objaśnień znaczeń. Wyniki badań cząstkowych nad każdym z wydań zostały następnie ze sobą zestawione i w ramach referatu przedstawione zostaną obserwacje i wnioski. Sformułowane zostaną również postulaty leksykograficzne i dydaktyczne.

Konvička Martin (Berlin)

Evolving terminology: The case of gramm(atic[al]iz{a})tion

The 1980s and 1990s was a period of rising interest in the study of the mechanisms responsible for the development of new grammatical structures. Nowadays, the standard term used to refer to that process is grammaticalization (Hopper & Traugott 1993; 2003). This was, however, not always the case. In my paper,

I will discuss the early competing alternative terms, i.e. grammaticization (Bybee, Perkins & Pagliuca 1994), grammatization (Matisoff 1991), and grammation (Andersen 2006). Central to my discussion will be the following questions. First, was the divergent terminology motivated theoretically? Second, if that is not the case, what motivated the preference of one term over the others. Combining explicit explanations in research articles with explanations offered elsewhere, e.g. personal communication with the scholars active in the terminological discussions of the time, I will show how subjective aesthetic and practical reasons play a role in the development of new (linguistic) terminology. Furthermore, I will show that those terms not becoming the standard, do not necessarily come out of use altogether, but can be reinterpreted to refer to a concept more specific than the one denoted by the standard term (cf. Law of Contrast in Clark 1987). Finally, I will demonstrate that potential terminological overlaps with other, related disciplines may as well hamper the success of a term (e.g. grammatisation in Aroux 1994).

Kowalczyk Olga (Wrocław)

Status i funkcje jednostek terminologicznych w profesjolekcie kolejowym

Rozwój transportu kolejowego, który zapoczątkowany został w wieku XIX doprowadził do narodzin i rozwoju bardzo rozbudowanego języka wykorzystywanego przez pracowników kolei. Przeciętni użytkownicy tej gałęzi transportu nie zdają sobie jednak sprawy z jego funkcjonowania, a poczynione obserwacje skłaniają do stwierdzenia, że profesjolekt kolejowy jest niezrozumiały dla przeciętnych użytkowników przewozów kolejowych. Sytuacja ta ma całkowicie naturalny charakter w przypadku każdego z rodzajów słownictwa specjalistycznego. Spowodowane jest to może nie tyle celowym działaniem jego użytkowników, ale wynika raczej ze specyfiki wykorzystywanej do jego tworzenia leksyki, a także potrzeby uściślenia komunikatu przez jego nadawcę oraz odbiorcę. Innej przyczyny niezrozumienia wypowiedzi stanowiących egzemplifikacje profesjolektu kolejowego szukać należy w fakcie, iż w skład tego rodzaju leksyki wchodzi jednostki wyspecjalizowane; posiadające w swoim składzie jednostki terminologiczne z zakresu reprezentowanej dziedziny. Dodatkowo wypowiedzi takie poddawane są licznym modyfikacjom. Celem proponowanego referatu jest analiza i wskazanie na sposób funkcjonowania profesjolektu kolejowy na gruncie języka polskiego. Z jednej strony materiał źródłowy zebrany na potrzeby wystąpienia stanowi około 150 przykładów wypowiedzi (pojedynczych zdań i dialogów) pochodzących z rozmów pomiędzy kolejarzami rozmaitych specjalizacji: maszynistami, dyżurnymi ruchu, kierownikami pociągu, konduktorami, pracownikami technicznymi, które zebrane zostały podczas badań prowadzonych w trakcie podróży koleją. Z drugiej natomiast jako egzemplifikacje posłużą pojedyncze leksemy oraz dłuższe wypowiedzi wyekscerpowane z dyskusji prowadzonych między kolejarzami na forach internetowych. Główny cel wystąpienia stanowi jednak nie tyle samo wskazanie na przykłady wypowiedzi o charakterze socjolektalnym, ale raczej ocena i analiza statusu oraz funkcji jednostek terminologicznych w omawianym profesjolekcie.

Kowalska-Szubert Agata (Wrocław)

O tym, czego można się dowiedzieć z paralelnych list terminologicznych

PACI (Professional Accessible community interpreting – a gateway to migrant integration) to projekt w ramach partnerstwa strategicznego programu Erasmus+, w którym uczestniczą uniwersytety w Bratysławie (Univerzita Komenskeho v Bratislave), Brukseli (Vrije Universiteit Brussel), Ołomuńcu (Univerzita Palackeho v Olomouci) i we Wrocławiu (Uniwersytet Wrocławski). Naszym celem jest zapoznanie studentów z uwarunkowaniami pracy tłumacza środowiskowego oraz praktyczne przygotowanie ich do wykonywania tego zawodu. Językiem, który nas łączy, i kulturą, na którą projekt jest ukierunkowany, jest język niderlandzki i Flandria (między innymi dlatego, że właśnie w Belgii zawód tłumacza środowiskowego ma oddzielny specyficzny status i jest zakotwiczony w ustawodawstwie). W ramach kursu – oprócz czterech autonomicznych kursów e-learningu - opracowane zostały między innymi listy terminologiczne odnoszące się w znacznym stopniu do realiów flamandzkich. Celem mojego referatu jest przedstawienie zarówno samego projektu, jak też skoncentrowanie się właśnie na listach tematycznych przygotowanych na potrzeby zajęć praktycznych, jakie studenci będą odbywać w czasie kursu w Brukseli w maju 2020 roku. W moim wystąpieniu odniosę się także do następujących zagadnień: • Jakim konkretnie domenom zostały poświęcone listy tematyczne i dlaczego właśnie im? • W jaki sposób powstawała wersja oryginalna? • Dlaczego były tłumaczone i na jakie języki? • Co w tłumaczeniu terminologii dla potrzeb studentów jest oczywiste, a czemu trzeba poświęcić szczególną uwagę? • Co niderlandzcy z Polski, Czech i Słowacji wiedzą o języku swoich sąsiadów – i na ile tłumaczenie czeskie czy też słowackie może być pomocne przy poszukiwaniu polskiego ekwiwalentu danego terminu i czy na pewno bliskie pokrewieństwo języków tłumaczenie terminologii ułatwia? • Czy za mechanizmem przekładu terminologii kryje się coś

więcej niż kalkowanie słów, które wyglądają lub brzmią jako oczywiste ekwiwalenty wzajemne w innym języku słowiańskim? I wreszcie: • Czy są domeny, w których któryś język słowiański jest znacznie bardziej podobny do języka niderlandzkiego niż do swoich bliższych krewnych? Na te i na inne pytania zamierzam odpowiedzieć w moim referacie.

Krysiak Patrycja (Wrocław)

Problem przekładalności polskich i francuskich terminów językoznawczych w badaniach porównawczych nad feminizacją języka i nazwami żeńskimi

Badacz zajmujący się ewolucją polszczyzny i francuszczyzny pod względem feminizacji musi zmierzyć się z problemem przekładalności polskich i francuskich terminów językoznawczych stosowanych w opisie zjawiska. Mimo różnic tradycji stosowania właściwych pojęć (nazwy żeńskie, feminatywa, feminizacja) trudność polega nie tyle na jednoznacznym wskazaniu ich ekwiwalentów, ile raczej ich francuskich desygnatów. Francuszczyzna i polszczyzna nie dysponują bowiem symetrycznymi środkami wyrażania żeńskości. Problem, z którym należy zmierzyć się w badaniach porównawczych, to ustalenie wspólnego zakresu, do którego odnoszą się terminy, i zinterpretowanie różnic. Pojawia się bowiem pytanie, czy polscy i francuscy badacze, używając swobodnie terminów nazwy żeńskie / les formes féminines, mówią rzeczywiście o tym samym. W polskiej tradycji językoznawczej nazwy żeńskie (feminatywa) uznawane są za formacje słowotwórcze. Mówi się o najbardziej produktywnym formancie - przyrostku -ka, również o kilku innych, rzadszych, mniej regularnych (-ini/-yni, -ica/-yca, formant paradygmataczny -a). Pisząc o nazwach kobiet, konsekwentnie wprowadza się również termin derywacja żeńska. Uznanie zjawiska za ex definitione słowotwórcze prowadzi w konsekwencji do wykluczenia z zakresu pojęcia nazwy żeńskie form typu pani minister, psycholog, premier, w których oznaczanie żeńskości odbywa się przy pomocy środków fleksyjnych. Tymczasem w językoznawstwie francuskim nie brakuje argumentów przemawiających za fleksyjnym i syntaktycznym charakterem większości środków wyrażania żeńskości w zakresie rzeczowników osobowych. Wskazuje się, że to fleksyjność, a nie słowotwórczy aspekt feminizacji przemawia za regularnością tego zjawiska. Tzw. epicena są uznawane za jeden z oficjalnie zalecanych schematów feminizacji. Jak porównywać zatem polskie i francuskie wykładniki żeńskości, zwłaszcza na potrzeby ilościowych badań leksykograficznych? Czy polskie leksemy męskoosobowe z unieruchomioną fleksją powinny być w badaniach porównawczych uznawane za nazwy żeńskie analogicznie do francuskich epicenów? Być może w związku z brakiem symetrii znaczeniowej między terminami nazwy żeńskie/les formes féminines i ich różnych definicji należy wypracować w ramach jednego badania odmienne kryteria analizy materiału leksykalnego polskiego i francuskiego.

Likus Natalia (Wrocław)

Les abréviations médicales anglaises dans l'espagnol médical

L'utilisation universelle de l'anglais, le rôle qu'il joue dans la communication spécialisée et son impact sur le langage de la science, ont fait des pays anglophones les principaux producteurs de nouveaux concepts scientifiques mais aussi les diffuseurs principaux du savoir scientifique. Compte tenu de cette vitesse excessive avec laquelle la langue anglo-saxonne se développe, faisant d'elle une langue scientifique internationale, le langage médical espagnol se voit affecté par une influence considérable de l'anglais. Ce phénomène de la prépondérance de l'anglais est logiquement lié au phénomène de la néologie scientifique, alimentée par l'afflux de nouveaux termes en anglais, marquant également sa présence parmi les abréviations, les acronymes et les sigles qui appartiennent au domaine de la médecine. En conséquence, ce fait peut contribuer à l'augmentation du degré de polysémie et de synonymie dans le discours spécialisé et, par conséquent, nuire à sa précision et finalement à sa compréhension. Dans notre communication, nous nous concentrons sur les abréviations anglaises présentes dans les textes spécialisés du domaine médical, en nous basant sur les résultats d'une étude d'un corpus composé d'échantillons de textes médicaux, dont la spécialisation est liée à l'utilisation de biomatériaux dans les domaines de la médecine, tels que la chirurgie orthopédique, la cardiologie ou l'odontologie, dans les années 2007 à 2010. Nous présenterons les raccourcis anglais mis en évidence tout au long de notre analyse et dont l'utilisation est adaptée dans le texte espagnol. Il s'agit des entrées à caractère terminologique, pour lesquelles l'espagnol dispose déjà de termes équivalents.

Lino Teresa, Robalo Karima, Barbosa Sílvia, Heitor Olga, Ferreira Fátima, Lino Catarina (Lisboa)
Renewable energies – a case study of vulgarized terminology in the general language dictionary

The article will present the discussion on the lexicographic definition we are designing for the bilingual dictionary Portuguese European-Arabic Standard, which work is in progress. Our specific purpose is the lexicographic definition of the vulgarized terms included in the nomenclature, in particular those terms related to the renewable energies. Most of these terms are still neonyms (special language neologisms) created to denote concepts highly standardized by international and national standards organizations. However, some terms in this scientific and technical field have simultaneously come out as a phenomenon of popularization and, consequently, they became vulgarized terms, lexical units of everyday language; for this reason they must integrate the bilingual dictionary (general language), and have a social and economic input on this field; once they appear in everyday language, they become permeable to lexicultural phenomena which allow us to have a understand/to perceive the cultural particularities of each community. Our research is based on bilingual comparative corpora of scientific texts, which allow us to extract a set of vulgarized terms related to the domain of renewable energies. The corpus is also very useful for the selection of contexts which may also act as an explicitation of each polissemic meaning by discourse extracts. However, corpora are aging every day, and consequently, we present our working hypothesis about the types of contexts, their function for clarification of meaning as well as its function in discourse. We emphasize the importance of the lexicographer as the one who has the task of adjusting the context (extracted from the corpus) to the polysemy of the lexicographic definition.

Łubocki Jakub Maciej (Wrocław)
Google Books Ngram Viewer jako narzędzie weryfikacji istnienia ekwiwalentów terminu na przykładzie terminu библиографоведение („bibliografoznawstwo”)

W latach 70. XX wieku na terenie Związku Radzieckiego odgórnie (poprzez normę: GOST 16448-70. Bibliografiâ. Terminy i opredeleniâ, Moskva 1971) stworzono i wprowadzono do użyciu termin библиографоведение (a w ślad za nim odpowiedniki w innych językach funkcjonujących w tym kraju – np. ukr. бібліографознавство, biał. бібліяграфазнаўства) na określenie dyscypliny naukowej, wchodzącej w skład zespołu dyscyplin bibliologicznych, badającej i rozwijającej zagadnienia teorii, historii i metodyki spisów bibliograficznych oraz metodologii, technologii i organizacji działalności bibliograficznej. Termin ten upowszechnił się i wkrótce pojawiły się sugestie (A.I. Barsuk, Standartizaciâ bibliografičeskoj terminologii – trebovanie vremeni, „Sovetskaâ Bibliografiâ” 1974, z. 6 (148), s. 18; K. Migoń, Nauka o książce wśród innych nauk społecznych, Wrocław 1976, s. 99; K. Migoń, Nauka o książce. Zarys problematyki, Wrocław 1984, s. 122; GOST 7.0-99 Informacionno-bibliotečnaâ deâtel'nost', bibliografiâ. Terminy i opredeleniâ, Moskva 1999), że termin ten zaczął funkcjonować, poprzez ekwiwalenty, w innych językach – polskim, angielskim, niemieckim, francuskim. Brak przypisów, skąd zaczerpnięto takie fakty, utrudnił odpowiedź na pytanie, co dało asumpt autorom do takich twierdzeń. Analiza leksykograficzna także nie przyniosła oczekiwanych odpowiedzi. Dopiero analiza danych z Google Books Ngram Viewer pozwoliła na zweryfikowanie tezy o występowaniu ekwiwalentów terminu библиографоведение w językach innych niż ukraiński i białoruski. Omówienie tego przypadku pozwoli rzucić światło na problem – czasami zbyt swobodnej – ekwiwalencji terminów (a więc ekwiwalencji pozornej) oraz możliwości jej weryfikacji w obliczu braku danych w dostępnych słownikach.

Łubocki Jakub Maciej, Herden Elżbieta (Wrocław)
Projekt wielojęzycznego słownika encyklopedycznego terminów określających typy dokumentów

W 2019 roku, w ramach grupy roboczej „Bibliographical Data” międzynarodowego konsorcjum „Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities” (DARIAH-EU) rozpoczęto prace nad przygotowaniem źródła informacji w postaci wielojęzycznego słownika encyklopedycznego typów dokumentów. Autorzy referatu są redaktorami tych prac. Projektowany słownik ma rozwiązać problem odpowiedniego tłumaczenia terminów określających typy dokumentów w bibliograficznych bazach danych i bibliotekach cyfrowych, gdzie stosowane są jako kryterium wyszukiwawcze lub selekcji materiału. Ma pomóc także w budowaniu struktur wyszukiwawczych oraz opisu dokumentów stosowanych w tych zbiorach informacji. Na przykładzie terminu ‘stary druk’ i problemów z jego tłumaczeniem na inne języki zostanie uzasadniona potrzeba opracowania takiego słownika. Będzie stanowić to także punkt odniesienia do omówienia konkretnych cech projektowanego źródła (1. słownik; 2. encyklopedyczny; 3. typów

dokumentów; 4. wielojęzyczny; 5. kontrolowany; 6. adnotowany). Przedstawiony zostanie także projekt mikrostruktury języka oraz narzędzie wykorzystane do gromadzenia słownictwa i jego opisu. W efekcie zakładamy, że wygłoszenie referatu wywoła dyskusję, która umożliwi nam dalsze doskonalenie założeń metodycznych projektowanego przez nas słownika, jak również pozwoli na zweryfikowanie dotychczasowych założeń pod kątem ewentualnych błędów. Będzie stanowić także dobrą okazję do zaproszenia innych badaczy terminologii z różnych krajów do współpracy nad tym słownikiem.

Martinez Christine (Warszawa)

La traduction non adaptée au contexte français, le cas de réfugiés environnementaux

Notre dernier constat est l'hypermédiatisation de l'expression/collocation réfugié environnementaux. La collocation précitée est omniprésente dans les médias français, elle circule et est usitée depuis plus d'une vingtaine d'années. Néanmoins, pourquoi avoir choisi la traduction littérale de l'expression environmental refugee ? L'argument majeur est que cette dernière est apparue officiellement dès 1985, dans le rapport pour le Programme des Nations unies pour l'environnement (PNUE), c'est donc un terme onusien. Il existe, actuellement, d'autres noms qui le supplantent : déplacés ou migrants ; or, le terme réfugié a un impact beaucoup plus important étant donné l'implicité de sa signification. Nous verrons pourquoi l'expression réfugiés environnementaux/climatiques est en usage et pourquoi elle est préférée à déplacés et migrants climatiques/environnementaux. Notre étude aura pour but de préciser les termes employés – des explications pas uniquement dictionnaires seront apportées, puis, des analyses de contextes journalistiques et juridiques seront éclaircies ; et, pour clore, nous dévoilerons les termes qui nous semblent mieux adaptés.

Matusiak Rafał Krzysztof (Gliwice)

Fatal offences versus Przepięstwa przeciwko Źyciu – stopień ekwiwalencji wybranych angielskich terminów przestępcznych na gruncie polskiego Kodeksu Karnego

Ogólny termin homicide semantycznie obejmuje wszelakie rodzaje czynów zabronionych, które skutkują śmiercią innej osoby, niezależnie od tego, czy zostały popełnione umyślnie czy nieumyślnie, bezprawnie albo w ramach kontratypu obrony koniecznej. Bezprawne homicide tradycyjnie dzieli się na dwa główne czyny zabronione: murder i manslaughter. Poza tym doktryna prawna wymienia inne przestępstwa przeciwko Źyciu, takie jak infanticide ('dzieciobójstwo'), corporate manslaughter ('spowodowanie śmierci przez osobę prawną') albo causing death while driving ('spowodowanie wypadku w komunikacji ze skutkiem śmiertelnym'). Zwyczajowo typizacje poszczególnych przestępstw wyznaczone są przez definentia definicji legalnych zawartych w aktach o randze ustawy (Public General Acts). Aczkolwiek, jeśli chodzi o korpus definicji przestępstw przeciwko Źyciu, angielski termin murder jest tradycyjnie definiowany za Sir Edwardem Cokiem, uważanego za najwybitniejszego jurystę epoki elżbietańskiej i jakobińskiej. Wstępnie można odnieść iluzoryczne wrażenie, że polski termin zabójstwo w pełni odpowiada angielskiego murder. Niemniej jednak, jak wykażemy nawet pomiędzy pozornie izosemantycznymi terminami przestępstw można uchwycić różnice pomiędzy ich znamionami w obu systemach prawnych. Jedną z nich dotyczy nasciturusa. Podobnie termin manslaughter nie posiada definicji ustawowej, a jego zakres znaczeniowy można zrekonstruować na podstawie granic poszczególnych okoliczności łagodzących (defences), które zostały rozsianych po licznych ustawach i judykatach: Homicide Act 1957, Coroners and Justice Act 2009, Donoghue v Stevenson (1932), R v Cunningham (1957) oraz Attorney-General's Reference (1997). Stąd termin manslaughter obejmuje swoim zakresem sześć rodzajów czynów zabronionych. Jurydyczno-semantyczny problem wyskakuje niczym diabeł z pudełka, gdy przychodzi nam odnaleźć ekwiwalenty funkcjonalne dla poszczególnych typów manslaughter na gruncie polszczyzny i polskiego K.K. Per analogiam, prawne pojęcie infanticide i jego polski ekwiwalent dzieciobójstwo różnią się pod względem wieku ofiary i okoliczności popełnienia czynu.

Michałowski Piotr (Katowice)

Struktura leksykonu terminologicznego a konstruowanie terminograficzne

Zgodnie z definicją, leksykon terminologiczny to zbiór konwencjonalnych znaków językowych, odzwierciedlający aktualny stan branżowej wiedzy specjalistycznej w ściśle ograniczonym zakresie [STP 2002/2005: 63]. Powyższe stwierdzenie oznacza, że w skład jednego leksykonu wchodzi znaki językowe reprezentujące głównie jedną dziedzinę wiedzy. Jednakże poszczególne dziedziny wiedzy, a więc i odnośne leksykony terminologiczne, nie funkcjonują w izolacji, lecz są powiązane ze sobą różnego rodzaju relacjami semantycznymi. W związku z tym w skład każdego leksykonu wchodzi pewna liczba jednostek werbalnych

charakterystycznych dla kilku pokrewnych dyscyplin. Można więc stwierdzić, że granice między poszczególnymi leksykonami terminologicznymi nie są ostre. W tekstach specjalistycznych funkcjonują różne typy wyrazów konwencjonalnych. Poza terminami sensu stricto w literaturze przedmiotu wymienia się od kilku do kilkunastu typów tych jednostek leksykalnych [Griniow 1998: 28–29, Lukszyn & Zmarzer 2001: 24–25 i in.]. W składzie każdego leksykonu terminologicznego obecne są jednostki stanowiące rezultat kolejnych etapów procesu terminologizacji. Dokładne określenie granic poszczególnych grup wyrazów nastęrcza pewne trudności, między innymi ze względu na zmienną dynamikę procesów powstawania terminów, co implikuje konieczność konsultacji ze specjalistami z danej dziedziny wiedzy. Każdy leksykon terminologiczny posiada sobie właściwą strukturę onomazjologiczną. Oznacza to, że terminy będące jego komponentami należą do określonych typów onomazjologicznych [Gierd 1996: 73–74, Griniow 1998: 34–37 i in.]. Unikalna kombinacja tych typów oraz proporcja jednostek terminologicznych zaliczanych do każdego typu stanowią cechy charakterystyczne danego leksykonu. Ustalenie granic zbiorów jednostek należących do poszczególnych typów nie zawsze jest sprawą oczywistą. Powyższe aspekty struktury leksykonu terminologicznego mają wpływ na konstruowanie słowników terminologicznych opisujących różne leksykony. Należy zastanowić się nad pytaniem, w jakim stopniu poszczególne cechy leksykonów należy uznać za terminograficznie relewantne.

Michta Tomasz (Siedlce)

Compiling a dictionary of collocations of English legal terms: problems and solutions

The importance of collocations in language has long been recognised and they have received a great deal of attention from researchers in various areas of linguistics as well as related disciplines including (foreign) language learning, translation, and lexicography. This has resulted in a considerable number of studies into numerous aspects of collocations but also in many definitions of the term, which significantly differ in scope. The vast majority of these studies have focused on language for general purposes (LGP) leaving language for special purposes (LGP) comparatively neglected. A similar statement could also be made with respect to dictionaries. The treatment of specialised collocations in general-purpose dictionaries can hardly be described as sufficient and dedicated dictionaries of specialised collocations are few and far between. The present paper attempts to fill this gap by zooming in on collocations of legal terms extracted from a corpus of rulings of the UK Supreme Court. Particular attention will be given to the issues involved in the compilation of a corpus-based dictionary of legal collocations, which represents an ongoing lexicographic project being carried out at Siedlce University. Although legal collocations play a central role here, most statements about them are of a general nature and could apply to specialised collocations from other fields as well.

Mikelionienė Jurgita (Kaunas)

Corpus-Based Analysis of Multidisciplinary Artificial Intelligence-Related Terminology

This paper focuses on the Antconc, Sketch Engine and other corpus query tools. These are used in the terminology of artificial intelligence research. The goal is to analyze the multidisciplinary of this fast growing field and to investigate the variety of English and Lithuanian terms.

Nagórka Piotr (Warszawa)

Terminological Diagnosis of Human Conceptual Systems in the Field of Oenology. A Hundred and Thirty New Terms for the Coverage of the Microfield of Madeira Wine

Terminological research into the human conceptual systems in the field of oenology has resulted in establishing 559 terms. These results, notwithstanding their advanced content validity, may not be considered as complete, not least because of new developments in the winemaking field propelled by market demand. A standard review of the conceptual field using the most recent documents has led to the identification of several conceptual areas requiring terminological coverage. These include the microfields of the qvevri wines of Georgia and the traditional Tuscan and Venetian wines (the area of still winemaking, predicted to bring around 50 new descriptors); the microfield of ancestral method sparkling wines from Gaillac and Limoux (the area of sparkling winemaking, likely to bring between 10 and 20 terms); and the microfield of madeira wines (the area of fortified winemaking, with the number of new terms expected to exceed 100 units). Considering these numbers, the microfield of madeira wines has been selected as the first to be subjected to analyses, whose outcome has confirmed the preliminary forecast. The diagnosis of human conceptual systems in the microfield of madeira has revealed a relatively high complexity of the subject area, while contributing 130 new terminological units to the semantic field of (fortified) wine(s).

The results of terminological work show that the conceptual area of madeira wines can be viewed as highly compatible with the established conceptual system, with only one novel semantic relationship type identified. Certified by experts in the field, the ordered set of descriptors enables observations of language related issues, such as the character and number of both eponyms and borrowings from the field's primary language of Portuguese. In view of the high dynamics of technological advancements observable in the microfield of madeira wines, the need for terminological coverage in this microfield can be expected to increase.

Paprocka Natalia, Wandel Agnieszka (Wrocław)

Terminologia a tabu. Seksualizmy w popularnonaukowych książkach dla dzieci i młodzieży

Seksuologia jest interdyscyplinarną dziedziną nauki zajmującą się szeroko pojętą seksualnością człowieka oraz wszelkimi konsekwencjami wynikającymi z podziału ludzi na dwie płci (Encyklopedia PWN). Seksualność ludzka w większości społeczeństw objęta jest jednak jednym z najsilniejszych tabu, wynikającym z poczucia wstydu, ogólnie przyjętych norm przyzwoitości lub obawy przed zgorzeniem. Również w Polsce ciąży na niej mocne kulturowe i językowe tabu, w szczególności gdy uczestnikami komunikacji są osoby niedorośte (zob. np. Fleischer 2006, Dąbrowska 2008). Celem badania przedstawionego w naszym wystąpieniu będzie ustalenie, jakie mogą być konsekwencje istnienia tabu dla funkcjonowania terminologii seksuologicznej w komunikacji z dziećmi i młodzieżą. Badanie przeprowadzone zostanie na przykładzie 111 popularnonaukowych książek adresowanych do młodych czytelników, których głównym tematem jest seksualność i które ukazały się w Polsce w latach 1945–2018. Na przykładzie określeń męskich i żeńskich narządów płciowych oraz stosunku seksualnego sprawdzimy zatem, czy w publikacjach tych stosowane są terminy z dziedziny seksuologii, czy raczej preferowane są ich odpowiedniki z języka ogólnego, a jeśli tak – to jakiego rodzaju. Spróbujemy też ustalić, w jaki sposób preferencje te zależą od kraju pochodzenia książki (rodzima lub przekład), od czasu jej publikacji (przed 1989 rokiem i po tej dacie), od ideologicznego profilu utworu (konserwatywnego, neutralnego lub liberalnego) oraz od kategorii wiekowej odbiorców (wczesne dzieciństwo: 3–6 lat; dzieciństwo: 7–10 lat; preadolescencja: 11–14 lat, młodzież i młodzi dorośli: 15+).

Petrashchuk Olena (Warszawa)

Hybrid language of aviation radiotelephony as a specialist discourse

The oral language discourse of radiotelephony is characterized by simultaneous use of two Englishes – technical and plain. The technical English is composed of terms (phraseology) used during the flight operation and traffic control, whereas plain English has to be used when phraseology is not enough to complete the communicative intention. From this perspective, the plain English has a compensatory function within the terminological domain and, thus, should have the features of terms. Then the question could arise regarding the initial source of a specialist discourse: a term or a context? What makes plain words become similar to terms in a specific context? Some examples. The question 'Is flight level 270 available?' might not be clear for a non-specialist in spite of plain English used. The word 'negative' is used in four contexts of radiotelephony, three of which make it a term comprehensible only by specialists. Two plain words - 'air' and 'born' created a term "airborne". Collocation "information Mike" consists of a plain word and a personal name, but it has a special meaning related to aviation and comprehensible only by specialists. The hybrid language creates the oral language discourse of radiotelephony. The former can be defined as a mixture of terms (phraseology) and non-terms (plain language) equally used in a professional communication between flight crews and controllers for transmitting specialist messages. The language hybridness can be observed at the level of pronunciation due to difference in pronunciation of letters and numbers by technical or plain language. For example, the cardinal number '9' in plain language is pronounced as ['naɪn], in technical language - ['naɪnə].

Piechnik Iwona (Kraków)

Les frontières de l'usage de termes bibliques dans les traductions argotiques

Les traductions de textes bibliques en langages argotiques deviennent de plus en plus nombreuses, parfois ayant comme but un simple besoin d'expérimenter, mais le plus souvent ayant comme mission une nouvelle évangélisation qui cherche à « réveiller » les jeunes générations, surtout dans les cités. Cependant, de telles versions sont toujours l'objet de controverses. La cause en est l'opposition entre ces deux univers : d'un côté, le langage des textes sacrés est censé garder sa dignité en tant que langage enraciné dans la tradition

et surtout écrit sous l'inspiration divine ; de l'autre, l'argot est d'habitude lié au registre bas du langage, souvent avec une teinte de moquerie, voire de sarcasme. Nous posons donc la question sur les frontières de l'usage de termes bibliques dans des traductions argotiques, en montrant des exemples de diverses langues : française, anglaise, polonaise et finnoise.

Pronińska Aleksandra (Kraków)

Wybrane problemy z tłumaczeniem terminów na przykładzie włoskiej leksyki specjalistycznej

Wybrane problemy z tłumaczeniem terminów na przykładzie włoskiej leksyki specjalistycznej. Celem referatu jest przedstawienie specyfiki przekładu na język polski wybranej grupy włoskich terminów specjalistycznych. Zbiór terminów będących przedmiotem analizy, wyznaczony na podstawie dwóch zasadniczych kryteriów: słowotwórczego i semantycznego, tworzy klasę jednostek leksykalnych o tej samej wartości kategoryjnej. W oparciu o kryterium słowotwórcze grupa badanych terminów wyjściowych w języku włoskim została zawężona do formacji odczasownikowych od imiesłowowych form czasownika: (i) imiesłowu przymiotnikowego czynnego (participio presente, np. affiliante, appellante, assicurante, citante) i (ii) biernego (participio passato, np. affiliato, citato, inabilitato) oraz (iii) imiesłowu przysłówkowego (gerundio, np. affiliando, adottando, catturando, inabilitando). W wymienionej kategorii terminów wyjściowych, należących do różnych dziedzin, najliczniej reprezentowane są terminy z zakresu prawa i ekonomii. Drugie z wymienionych kryteriów (semantyczne) ogranicza zakres materiału badawczego do tzw. kategorii nazw osobowych wykonawców czynności (nomina agentis), przy czym funkcja wykonawcy czynności sensu stricto, definiowalna za pomocą parafrazy 'ten kto wykonuje czynność wskazaną przez czasownik' występuje w derywatach pierwszego typu (i) np. adottante 'chi adotta' ('adoptujący, przysposabiający'). W pozostałych przypadkach derywat może wyrażać osobowego odbiorcę, obiekt czynności bądź nosiciela cech (pochodzących od czasowników) np. inabilitato 'chi è stato dichiarato, con un provvedimento di inabilitazione, limitatamente capace di agire' ('osoba ubezwłasnowolniona częściowo'), inabilitando 'persona sottoposta a procedimento di inabilitazione' ('osoba, względem której toczy się postępowanie o ubezwłasnowolnienie częściowe'). W przypadku opisanej grupy włoskich terminów wyjściowych, wobec braku włosko-polskich słowników specjalistycznych, aby zrealizować teoretyczne założenie, zgodnie z którym istota tłumaczenia terminów dokonuje się na poziomie jednostek leksykalnych i polega na zastąpieniu terminu w języku oryginału terminem w języku przekładu (Kozłowska 1995: 93), w wielu wypadkach tłumacz musi samodzielnie utworzyć ekwiwalent w języku polskim. Zaproponowana analiza kontrastywna stanowi próbę ustalenia potencjalnych regularności i mechanizmów w przekładzie na język polski.

Rebours Marie-Alice (Lyon)

The French terminology of the women's ready-to-wear business, a challenge for translators and a "boundary creator" for speakers

This paper offers to question the translation challenges of the French terminology of the women's ready-to-wear business. To this end, three linguistic phenomena, which have occurred frequently in this sector since its arrival in France at the beginning of the 1950s, will be presented. Fashion, including the ready-to-wear business, is a weighty sector in the French economy, more important than the car industry or the aerospace industry. Besides, Paris remains the world's undisputed capital of fashion. Yet, the study of the related terminology appears quite restricted in France. Disregarded by the official authorities in charge of the enrichment of the French language, but also by linguists and terminologists, this field does not seem considered as a fully-fledged specialty. The stakes are high though, given that this terminology is widely used and is part of the daily life of speakers. Apart from lexical borrowings – from English mainly –, three recurrent phenomena may cause interlingual and intralingual difficulties, which could be perceived as terminological boundaries: ellipsis – which turns borrowings into pseudo-borrowings –, terminology renewal – characterized by the presence of numerous "neologisms" and neologisms –, and semantic movements – characterized by expansions and restrictions, but also by hypernym changes. After a presentation and contextualization of the French terminology of the women's ready-to-wear business, this paper offers to illustrate these phenomena (ellipsis, regular terminology renewal and semantic movements) and their impacts on interlingual and intralingual translation, such as the need, for the translator, to regularly update his/her knowledge, or the obstacles to understanding between generations. This illustration will be based on a diachronic open corpus, composed of sub-corpora covering the period from the 1950s up until today, and compiled from French mail order catalogues (La Redoute mainly).

Renwick Adam (Lyon)

Terminology, Stars and (Exo)Planets

This communication examines the formation and evolution of terms in the domain of astronomy. While the discovery of celestial bodies through the 20th and early 21st century led to the creation of a terminological frontier between the notion of "planet" and that of "dwarf planet" which saw Pluto demoted from the former category to the latter in 2006 (IAU 2006), the boundaries of the term planet were not definitively settled. While small issue was found with the scope of the definition of planet upon the discovery of the first exoplanet in 1995, vast numbers of exoplanets have since been discovered. Through the examination of specialized corpora (articles on the subject of exoplanets, published since 2006 in *The Astrophysical Journal*, *Monthly Notices of the Royal Astronomical Society* and *Astronomy and Astrophysics*, three leading journals in the domain), this communication examines the newly-evolved frontiers of the notion of "planet" as used by specialist authors in written communication. It will be shown that terms have been created according to several different terminological and conceptual regimes prioritizing different characteristics of exoplanets in response to scientific advancements, and we detail the formation and evolution of these terms and their accepted meanings. Because the recent intense interest in exoplanets has also led to contention on the very boundary between stars and planets (e.g. Chabrier et al. 2014: 638), additional consideration will be given to how the newly-coined terms relating to exoplanets relate to terms in the field of stellar astronomy.

Roche Christophe (Chambéry)

De la définition formelle du concept à la définition en langue du terme

L'ontologie, au sens de l'ingénierie des connaissances, constitue une des voies les plus prometteuses pour la terminologie dite « conceptuelle » pour laquelle le terme est une désignation verbale d'un concept (ISO 1087), ce dernier étant de nature extralinguistique (unité de connaissance). On s'intéresse donc, dans le cadre de cette communication, non pas à la signification des termes construite en discours (signifié), mais à leur définition au regard des objets qu'ils dénotent (définitions de chose). L'intérêt de l'ontologie ne se limite pas à l'opérationnalisation des terminologies à des fins de traitement de l'information : moteurs de recherche sémantique multilingue, dictionnaires électroniques, aide à la recherche d'équivalents linguistiques, etc. En explicitant le concept, c'est-à-dire en le définissant dans un langage formel, l'ontologie impacte fortement la terminologie tant dans ses principes que dans ses méthodes. Ainsi, termes (donnés par les discours) et identifiants de concept (construits de telle sorte qu'on comprenne la nature des objets subsumés) ne se confondent plus, tout comme leur définition. Définir le concept à l'aide d'un langage formel permet de garantir un certain nombre de "bonnes" propriétés telles que l'"objectivité" des définitions, dont l'interprétation est régie par la seule théorie, et leur "consistance" au regard de la théorie du concept choisi. La définition du terme en langue apparaît alors comme une paraphrase de la définition formelle du concept. Il reste à préciser les liens qu'entretiennent ces deux types de définition, et en particulier s'il est possible de "générer" des patrons de définition des termes en langue sur la base des définitions formelles des concepts. Nous verrons que cela dépend fortement du langage formel d'expression du concept qui sera choisi, et donc de la théorie du concept sous-jacente – l'hypothèse de Sapir-Whorf s'applique également aux langages artificiels. Nous illustrerons nos propos à l'aide de deux théories du concept. La 1ère est basée sur les logiques de description outillée à l'aide de l'environnement de construction d'ontologies Protégé. La 2ème repose sur la notion de caractéristique essentielle telle qu'on la trouve dans les normes ISO (1087), outillée à l'aide de l'environnement de construction d'ontoterminologies Tedi. La figure ci-dessous illustre la génération automatique de patrons de définitions de terme en langue à partir de la définition formelle du concept dénoté par le terme telle que le propose l'environnement Tedi.

Rodríguez-Inés Patricia (Barcelona)

A non-expert dealing with terms in specialized L2 translation: a perfect storm

Everybody's intuition about language fails when it comes to specialized topics that do not fall within their field of expertise. When faced with a text from a specialized field in which they lack expertise, an individual may find translating it into their mother tongue practically as difficult a task as translating it into a foreign language.

So, when is it time for us to stop trusting our intuition and prediction skills?

Based on examples of both native and non-native speakers using their intuition with and without success, it will be shown that the key usually lies in combining internal and external support (i.e. "thinking" and documentation resources) to make decisions related to terminology.

Sometimes even specialized resources are not entirely reliable, leaving translators in doubt as to whether to trust their intuition, their cognitive resources or a supposedly specialized resource, or none of them. Again, combining all the above is usually the way to proceed, and electronic corpora are hard to beat when it comes to checking the actual usage of terms. For the purpose of this presentation, however, maybe the concept of electronic corpora should be broadened to encompass any text repository liable to offer relevant, useful linguistic information. Examples will be provided.

A last point will be made in relation to translator training, as translation trainees need to acquire instrumental competence, but not to be applied automatically but discerningly (Rodríguez-Inés, 2014; Rodríguez-Inés & Fox, 2018).

Seidel-Grzebińska Agnieszka (Wrocław)

“Kościół salowy” po angielsku? Bariery przekładu pojęć z zakresu dziedzictwa kulturowego a normatywny zapis słownictwa specjalistycznego w cyfrowej dokumentacji i międzynarodowym udostępnianiu informacji

Opis jest podstawową metodą historii sztuki, punktem wyjścia dla zrozumienia i interpretacji dzieła sztuki, a w konsekwencji twórczości artystycznej i szerszych zjawisk kulturowych zachodzących na przestrzeni dziejów. Typ kościoła bazylikowego z obejściem czy kościoła salowego powstały dla zaspokojenia konkretnych potrzeb liturgicznych w określonych czasach, w obrębie różnych wyznań. W konsekwencji w językach społeczności, w których te typy budowli powstawały i były użytkowane, wykształcone zostały pojęcia, pozwalające na prowadzenie dialogu o ich formie i funkcji. Te formy i funkcje nierzadko bywały unikalne dla poszczególnych obszarów kulturowych, co powodowało powstawanie specyficznych opisujących je kategorii pojęciowych, czasami nie znajdujących odpowiedników w odrębnych kulturowo obszarach językowych. Kolejnym etapem utrwalenia się tej leksyki było powstanie narzędzi opisu, posługujących się zweryfikowanym słownictwem, które stopniowo przekształciło się w słownictwo specjalistyczne. Głównym zadaniem tego słownictwa, służącego w badaniach dziedzictwa kulturowego jako narzędzie analizy formalnej, jest precyzyjnie określenie zakresu semantycznego opisywanych form i zjawisk oraz odzwierciedlenie stanu usystematyzowania wiedzy dziedzinowej. Umożliwia ono także, w przypadku zastosowania słowników kontrolowanych, automatyczne przetwarzanie i analizę danych w zasobach cyfrowych, bez czego trudno już dzisiaj wyobrazić sobie badania naukowe, także w obszarach humanistycznych. Równocześnie rosnące oczekiwania w zakresie wymiany informacji i udostępniania danych na platformach cyfrowych sprawiają, że nowego wymiaru nabiera potrzeba precyzyjnego tłumaczenia lokalnych zasobów danych na inne języki, w praktyce najczęściej na język angielski. Podejmowane w ostatnich latach liczne próby budowania wielojęzycznych słowników i tezaurusów w obszarze dziedzictwa kulturowego pokazały jak poważnym wyzwaniem jest wskazanie pojęć ekwiwalentnych w poszczególnych językach, nawet w sytuacji, kiedy przedmiotem opisu są zbliżone zjawiska kulturowe czy artefakty. W referacie problematyka przekładu słownictwa specjalistycznego dotyczącego dziedzictwa kulturowego zostanie przedstawiona w kontekście trzech problemów, które wydają się kluczowe dla definiowania barier i poszukiwania rozwiązań w tłumaczeniach tekstów naukowych i upowszechnianiu wiedzy na temat kultury i sztuki: - specyfika “narodowych” konwencji opisu i analizy dzieł sztuki dawnej i możliwości ich uzgodnienia, - stosowanie i translacja lokalizmów w analizie dziedzictwa kulturowego, a dominacja języka angielskiego w naukowym wielodziedzinowym dyskursie i wymianie danych badawczych, - wymagania stawiane słownictwu specjalistycznemu w kontekście automatycznego przetwarzania informacji o dziedzictwie kulturowym.

Solova Regina (Wrocław)

Remarques sur les termes politiquement marqués. « Ziemie Odzyskane » / « Les Territoires Recouverts » dans une perspective diachronique

Dans notre communication, nous nous proposons d'examiner l'usage des noms propres « Ziemie Odzyskane » / « Les Territoires Recouverts » par les spécialistes ainsi que par les non-spécialistes en adoptant une perspective diachronique. Premièrement, nous présenterons un résumé du débat actuel relatif au terme « Ziemie Odzyskane » mené par les historiens polonais. Le nom analysé est un terme politiquement marqué : il désigne l'ensemble des territoires, allemands jusqu'en 1945, « recouverts » par la Pologne aux termes des Accords de Potsdam. Le nom « Ziemie Odzyskane » a été initialement utilisé par la propagande de la Pologne Populaire pour légitimer, du point de vue historique, l'annexion des territoires en question. Avec le temps, un synonyme de « Ziemie Odzyskane » est apparu : « Ziemie Zachodnie i Północne » [« Les Territoires occidentaux et du nord de la Pologne »]. Aujourd'hui les deux dénominations coexistent. Notre travail de recherche consistera à analyser les usages des noms « Ziemie Odzyskane », « Ziemie Zachodnie i Północne »

» et de leurs équivalents français dans la revue « Polska »/ « La Pologne ». Nous étudierons les échantillons des textes parus dans le mensuel dans les années 1950, 1960, 1970 du XXe siècle. L'analyse aura pour but de vérifier l'hypothèse selon laquelle avec la stabilisation des relations polono-allemandes (vers 1970) le nom de « Ziemie Odzyskane » / « Territoires Recouvrés » a été remplacé par son synonyme : « Ziemie Zachodnie i Północne » / « Les Territoires occidentaux et du nord ». Nous essayerons également de voir si le débat polonais relatif au terme « Ziemie Odzyskane » s'est répercuté dans les textes contemporains publiés en langue française.

Steurs Frieda (Leuven / Leiden)

The Center of Expertise for Dutch Terminology

The Dutch language area has a longstanding tradition in cooperation in the field of terminology. Since the eighties, different partnerships and commissions existed, all under the umbrella of the Union of the Dutch language. A cooperation agreement existed on the topic "Terminology and Education", there was a commission for terminology (Coterm) that was responsible for the strategic planning for Dutch terminology, and an association for Dutch Terminology, NL-Term was founded. Gradually, the idea developed that a central information hub was needed to bring together all the information on Dutch language for professional use and to make this available to everyone, both specialists and the general public. Since 2016, The Dutch Language Institute in Leiden (INT) is responsible for the development and hosting of all language material for Dutch. Whereas formerly, only the standard language was researched and collected, the new linguistic paradigm includes all language varieties and as such also professional language, regional languages and dialects. It seemed a logical step to also host the Center of Expertise for Dutch Terminology (ENT) at the INT. The main task of the ENT is to provide all kinds of information, products and services related to terminology. Next to making all the information available, ENT also works on a number of research projects in specific domains: legal and medical language and the terminology used in higher education. These three domains all have their specific challenges: in the case of the legal language we are confronted with different legal languages in the Netherlands and Belgium referring to the different legal systems. In the medical domain, we can see differences in register when using particular medical terms, from highly scientific nomenclature to more popular terminology. In the field of higher education, a huge confusion can be witnessed due to the use of English terms with a large number of different translations in the Netherlands and Belgium. In my lecture, I will present the information that is made available by the ENT. This also includes specific software tools for terminology work. Finally, some of our research projects on terminology will be touched upon.

Sztandarska Katarzyna (Szczecin)

Zapożyczenia terminologiczne w słownikach o celach purystycznych

Słowniki z zapożyczeniami jako hasłami można interpretować w różny sposób. Wyróżnia się prace leksykograficzne (por. Duden, Das große Fremdwörterbuch, 2007; Duden, Das Fremdwörterbuch, 2015), w których czytelnik poznaje znaczenie, pisownię i użycie wyrazów obcych. Mowa tu o prototypowych słownikach wyrazów obcych (niem. erklärende Fremdwörterbücher) nie mających charakteru purystycznego. Jednak niektóre słowniki tworzone były z myślą o zastępowaniu wyrazów obcych rodzimymi odpowiednikami (lub zasymilowanymi zapożyczeniami). W referacie zwrócę szczególną uwagę na niemieckie i polskie prace leksykograficzne o celach purystycznych. Przedstawię tzw. słowniki ziemczające i spolszczające, a wśród nich prace ogólne i specjalistyczne. Podam tytuły słowników powstałych w XX wieku i rejestrujących słownictwo dla poszczególnych dziedzin. Opiszę zapożyczenia z języków fachowych. Analiza słowników ziemczających i spolszczających pokazuje, że te prace nieraz zawierały zbyt skomplikowane i trudne do wymówienia rodzime odpowiedniki. Jednak wśród wyrazów/wyrażeń zamiennych odnajdziemy również te, które zastąpiły wyrazy obce lub funkcjonują w dzisiejszym języku niemieckim czy polskim obok nich jako ich synonimy.

Sztuk Alicja (Warszawa)

MemoQ – zaawansowane zarządzanie terminologią i jego wpływ na zapewnienie jakości tłumaczenia

W pierwszej części wystąpienia zdefiniowane zostanie pojęcie zarządzania terminologią, które obejmuje szereg działań podejmowanych w odniesieniu do terminologii. Następnie podjęta zostanie próba wykazania dość ścisłej zależności między efektywnym zarządzaniem terminologią, a zapewnieniem jakości tłumaczenia (ang. TQA – Translation Quality Assurance). Proces tłumaczenia, rozumiany dziś jako

aktywność wieloetapowa, coraz częściej wspomagany jest przez różnego rodzaju narzędzia, które mają ułatwić pracę tłumaczom, weryfikatorom i Project Menadżerom. Niektóre z tych narzędzi zaprojektowane są wyłącznie w celu wspomaganiu konkretnych faz tłumaczenia, podczas gdy inne, te bardziej rozbudowane i wielomodułowe ułatwiają cały proces tłumaczenia, praktycznie od jego początku, aż po wyeksportowanie pliku z gotowym tłumaczeniem. Możliwości współczesnych narzędzi CAT sięgają znacznie dalej, niż jeszcze kilkanaście lat temu, gdyż możliwe jest dziś wsparcie także tzw. etapów poprzedzających fazę właściwej translacji, m.in. poprzez automatyczną ekstrakcję terminologii z korpusów bilingwalnych, szybką ocenę nakładu pracy tłumacza, wstępne oszacowanie kosztów dla klienta itd. Zaawansowane narzędzia CAT oferują także tworzenie wielojęzycznych baz danych terminologicznych, czy pamięci tłumaczeniowych. W ostatniej części wystąpienia zaprezentowane zostaną możliwości efektywnego zarządzania terminologią w programie MemoQ, jednym z najpopularniejszych na rynku tłumaczeniowym narzędzi do wspomagania wieloetapowego procesu tłumaczenia.

Szubert Rafał (Wrocław)

Definicja realna a definicja nominalna w języku niemieckich rozpraw prawniczych dziewiętnastego wieku

W oparciu o przeprowadzone badania dziewiętnastowiecznych niemieckich rozpraw prawniczych zamierzam przedstawić definiowanie jako podstawową czynność (metodę) wiedzytwórczą (naukowiedzotwórczą). Rezultaty definiowania są komunikowane w języku. W moim referacie podejmę wątek funkcji pełnionych przez definicje w rozwoju wiedzy o prawie. Podstawą rozważań są wybrane fragmenty dziewiętnastowiecznych niemieckich traktatów naukowych. W szczególności interesuje mnie powyższy wątek w kontekście przyjętej od czasów Arystotelesa zasady podziału definicji na definicje realne i nominalne. Istotne jest dla mnie pytanie, jak widzi te zagadnienia nauka prawa. A ponieważ jednym z konstytutywnych składników ludzkiej egzystencji jest zdolność komunikowania za pomocą języka, interesujący jest dla mnie ten właśnie aspekt prawa: aspekt językowy, a w szczególności forma, w jakiej za pomocą języka człowiek komunikuje istotne treści prawne. W moim wywodzie dążę do ustalenia statusu definicji stosowanych w analizowanych przeze mnie tekstach. Zasadniczym problemem badawczym jest pytanie, czy definicje formułowane przez dziewiętnastowiecznych niemieckich teoretyków prawa są certystycznie pojętymi definicjami realnymi klasycznymi istotowymi – ustalonymi ostatecznie (byłoby to zgodne z oczekiwaniami części badaczy języka prawa związanymi z jego charakterem, to znaczy z jego ścisłością, dokładnością), czy może są to definicje rozumiane fallibilistycznie, podlegające rewizjom i zmianom, będącym rezultatami dziedziny prawa. Ponadto odniosę się do: - definiowania jako przejawu techniki językowej,- funkcji definicji,- rodzajów definicji,- związków definiowania z istniejącymi zasadniczymi metodologiami badawczymi,- związków definiowania z epistemologią,- wpływu filozofii na definiowanie,- różnic między definicjami legalnymi, to znaczy występującymi w tekstach aktów normatywnych (definicji prawnych) a definicjami naukowymi i leżącymi u podstaw tychże różnymi założeniami funkcjonalnymi.

Tomaszczyk Jacek, Matysek Anna (Katowice)

Rozwój i ugruntowywanie się terminologii nowej dyscypliny na przykładzie architektury informacji

Architektura informacji to stosunkowo nowa w Polsce dyscyplina Architektura informacji to stosunkowo nowa w Polsce dyscyplina akademicka, która wyrosła z działalności praktycznej obejmującej przede wszystkim organizację treści serwisów internetowych. Zapoczątkowana w USA pod koniec lat siedemdziesiątych i skupiona wówczas głównie na kategoryzowaniu i prezentowaniu danych i informacji, do Polski trafiła z początkiem XXI wieku, kiedy to w literaturze naukowej i fachowej pojawiły się pierwsze artykuły wyjaśniające przedmiot i zakres tej nowej dyscypliny. Referat poświęcony jest rozwojowi terminologii architektury informacji - źródłom terminów, procesom kształtującym terminologię oraz wybranym problemom związanym z przejmowaniem angielskich terminów do polskiej terminologii architektury informacji. Zaprezentowane także zostaną przykłady terminów, które weszły do słownictwa architektury informacji w wyniku procesów słowotwórczych (derywacji, złożenia, skrótowców i konwersji) oraz zapożyczeń właściwych, semantycznych i strukturalnych.

Tryczyńska Katarzyna (Wrocław)

Dutch and Polish labour-law terminology. A case study of the EU and domestic legislation on international transport

Legal terminology is present in all kinds of legal texts, regardless of their nature (directives, regulations, laws, etc.), the legal systems they come from (domestic or EU) or their character (private or public law). Legal terms are embedded in specific legal systems, and are consequently system-bound (Šarčević 1988:964). However, they are also culture-bound. It is particularly difficult to find appropriate equivalents for them; indeed, they often appear to be untranslatable. As a result, while the translators of legal texts often face terms that seem synonymous, in fact they have to deal with numerous translation problems resulting from terminological incongruence and partial equivalence or the lack thereof (Šarčević 1997: 232-233). There is one more issue concerning legal terminology and translation in the EU, which causes numerous translation problems, namely the presence of two levels of legislation: EU and domestic legislation. The multilingualism policy of the EU ensures that all EU legislation is created in the working languages of the EU and each language version should be and is treated as an authentic document (Biel 2014: 60-62, Jacometti 2012: 1384-1385). This paper focuses on terminological problems in Dutch and Polish labour-law texts dealing with international transport. The author seeks to discuss issues such as the problems resulting from system-bound terminology, differences in legal systems and terminology used in EU and domestic legislation. Another central issue under scrutiny is the consequence of such difficulties for legal translation and the intangibility of legal concepts, which form a network of conceptual relations.

Urniaż Agnieszka (Wrocław)

Terminologia badawcza a nazwy zwyczajowe roślin

Zaproponowany przez Linneusza system tzw. nazewnictwa binominalnego, w którym pierwszy człon botanicznej nazwy gatunkowej jest nazwą rodzajową w postaci rzeczownika, natomiast tzw. epitet gatunkowy wyrażany jest (zasadniczo) za pomocą formy przymiotnikowej, stanowi podstawę uniwersalnego nazewnictwa botanicznego. Jednocześnie w językach narodowych zachowały się ich nazwy zwyczajowe. W ten sposób powstały dwa funkcjonujące równolegle systemy nazewnictwa: łaciński (do pewnego stopnia uniwersalny) oraz rodzimy. Należy przyjąć, że nazwy roślin (fitonimy) mogą być tworzone w różnych językach według odmiennego klucza i tak przykładowo w jednym języku może być tworzona na podstawie charakterystycznej części budowy (morfonim), w innym ta sama roślina może posiadać nazwę będącą upamiętnieniem określonej postaci, np. historycznej (eponim). Współcześnie zasady tworzenia nowych nazw określane są w Międzynarodowym kodeksie nomenklatury botanicznej, którego uaktualnione wersje ustalane i publikowane są w regularnych odstępach czasu (obecnie obowiązuje tzw. Kodeks z Shenzhen z roku 2017). W moim wystąpieniu skoncentruję się głównie na porównaniu współczesnych zasad tworzenia nazw botanicznych z systemem stworzonym przez Linneusza i nazwami zwyczajowymi roślin w wybranych językach. Przedstawione są wyniki badań polikonfrontatywnych pod kątem uzyskania odpowiedzi na następujące pytania:- czy można zauważyć tendencje nazewnicze w poszczególnych językach oraz określić ich zgodność z kodeksem nomenklatury botanicznej,- jakie problemy rodzi instytucjonalne podejście do uporządkowania nomenklatury botanicznej?

Wiercińska Katarzyna (Poznań)

Dyrektywne akty mowy – jak nazywają je rodzimi użytkownicy języka polskiego i niderlandzkiego?

Niniejsza prezentacja skupia się na terminologii z zakresu studiów nad grzecznością językową. Jej celem jest przedstawienie nazw dyrektywnych aktów mowy (jak np. prośba, rozkaz, polecenie czy żądanie) z perspektywy użytkownika języka. Biorąc pod uwagę kryteria syntaktyczne, możemy dokonać jasnej terminologicznej klasyfikacji – tryb rozkazujący to prototypowy rozkaz, forma pytajna to prośba, a zdanie oznajmujące, które zawiera czasownik wyrażający konieczność albo zobowiązanie, to polecenie (cf. Vismans 1994, Sorjonen et al. 2017). W praktyce okazuje się jednak, że ta typologia syntaktyczna ma małe zastosowanie. W wielu pracach używa się określenia prośba jako terminu zbiorczego, który obejmuje wszelkiego rodzaju dyrektywne akty mowy, również te w formie trybu rozkazującego (cf. Blum-Kulka i Olshtain 1984; Van Mulken 1996; Lubecka 2000; Ogiermann 2009). Prowadzi to do problemów związanych z definiowaniem, ponieważ nie do końca wiadomo, co tak naprawdę rozumie się przez to pojęcie. Granica między poszczególnymi rodzajami dyrektywnych aktów mowy jest zależna od kontekstu. Ponadto każdy użytkownik języka subiektywnie interpretuje wypowiedź w danym kontekście. Celem prezentacji jest odpowiedź na dwa pytania badawcze – (1) czy istnieje związek między formą dyrektywnych aktów mowy

a nazwą, którą danej wypowiedzi może przyporządkować użytkownik języka oraz (2) czy są pod tym względem znaczące różnice między rodzimymi użytkownikami języków polskiego i niderlandzkiego. Na potrzeby badania sporządzono ankietę, w której uczestnicy oceniają, za jak uprzejmą bądź nieuprzejmą w danym kontekście uważają daną wypowiedź. Następnie uczestnicy badania do każdej wypowiedzi dobierają termin, który w ich odczuciu najlepiej do niej pasuje. Ponieważ uczestnicy pochodzą z dwóch krajów, gdzie hierarchia i dystans społeczny są inaczej odczuwane, można przyjąć, że ta różnica może być widoczna w przyporządkowaniu poszczególnych nazw do danych wypowiedzi.

Witczak Anna (Wrocław)

Terminologia jako językowy odcisk palca w anonimach przestępczych, czyli o poszukiwaniu nieznanego autora

Celem niniejszego wystąpienia jest próba odpowiedzi na pytanie, czy istnieją psychologiczne i lingwistyczne wyznaczniki i cechy charakterystyczne dla listów sporządzonych przez nieznaną autorów, którzy świadomie dążą do zatajenia własnej tożsamości. Szczególna uwaga zostanie poświęcona warstwie terminologii, którą posługują się piszący anonimami, nieświadomi tego, że zostawiają na papierze ślad, który pozwala, słowo po słowie, nakreślić ich profil. Wyodrębnienie specyficznych terminów użytych przez autora otwiera drogę do wnioskowania o jego wieku, płci, wykształceniu, przynależności terytorialnej czy kulturowej, przynależności do określonej grupy zawodowej czy subkultury. Analiza terminów stanowi część badania eliminacyjnego, które polega na wyodrębnianiu elementów dystyngtywnym w tekście zakwestionowanym i w materiale porównawczym. Oprócz tego służy badaniu identyfikacyjnemu, w którym poszukuje się konkretnego autora danego listu, sms-a, wiadomości z Facebook-a, Messengera czy WhatsApp-a. Omawiane tu badanie opiera się o oryginalne anonimowe zawiadomienia, które zostały udostępnione autorce przez prokuratury rejonowe i okręgowe. Dokumenty zostały poddane analizie jakościowej z uwzględnieniem warstwy stylistycznej, leksykalnej, interpunkcji i poprawności pisownianej. Każdy tekst przeanalizowano również treściowo w poszukiwaniu emocji, intencji, motywacji i przyczyn, dla których autor podjął decyzję o napisaniu i przekazaniu anonimowego listu do danej instytucji, zazwyczaj policji lub prokuratury. Zwięźczeniem wystąpienia będzie prezentacja eksperymentu badawczego, w ramach którego osoby badane sporządzały anonimowe przestępstwa w języku polskim, a następnie w języku niderlandzkim. W trakcie eksperymentu powstały listy sfalszowane (pisane w trzeciej osobie) i listy symulowane (pisane w pierwszej osobie). Uzyskane wyniki potwierdzają potrzebę zgłębiania ścieżki badawczej i dalszego poszukiwania psycholingwistycznych wyznaczników listów anonimowych, zarówno ze względów naukowych i badawczych, jak również praktycznych w ramach ekspertyzy dla organów ścigania i sądów.

Woźniak-Wrzesińska Ewelina (Poznań)

Terminy nauk humanistycznych a terminy nauk ścisłych – perspektywa naukoznawcza. Rekonesans

W treści referatu poruszam zagadnienia sposobów ujmowania i definiowania terminów. W szczególności interesuje mnie perspektywa naukoznawcza (filozoficzna), ponieważ ta pozwala na wyśledzenie ścieżek rozumienia oraz wartościowania terminów. Dostrzegam bowiem, że sposób ujmowania fachowych jednostek leksykalnych swoją genezę ma właśnie w filozofii nauki. Co więcej – postulowane cechy terminów (ścisłość, jednoznaczność, precyzyjność i tak dalej) zostały właśnie przeniesione na grunt naukowy z rozważań metanaukowych (naukoznawczych, filozoficznych). Cechy idealnego terminu są natomiast pokłosiem tego, że metanaukowe rozważania nad jego naturą były skorelowane: po pierwsze – z tak zwanym „przełomem antypozytywistycznym” (kiedy to do głosu dochodzą nauki humanistyczne charakteryzowane na zasadzie przeciwstawienia wobec tych przyrodniczych, ścisłych, o idealnym języku opisu), po drugie – z działalnością Koła Wiedeńskiego (którego teoretycy postulowali fizykalizm w nauce, czyli sprowadzenie – między innymi – języka opisu każdej dyscypliny naukowej do idealnego języka fizyki). Powyższe spostrzeżenia prowadzą do przewrotnej tezy. Mianowicie: cechy terminów nauk humanistycznych są wartościowane negatywnie (czemu dowodzą liczne publikacje, zob. na przykład: monografię wieloautorską – Jerzy Pelc, *Język współczesnej humanistyki*, Warszawa 2000; monografię jednoautorską – Alina Motycka, *Relatywistyczna wizja nauki. Wprowadzenie: filozoficzny spór o naukę*, Wrocław 1989), ponieważ rzutuje się na nie cechy terminów nauk ścisłych postulowane przez teoretyków nauki. W takim razie opis terminów nauk humanistycznych powinien nie mieć charakteru normatywizującego (jaki termin powinien być), ale powinien być deskryptywny (jakie w rzeczywistości tekstowej są owe terminy). Taka teza niesie za sobą konsekwencje natury metodologicznej. Opis cech terminu nauk humanistycznych może mieć sens, jeśli dokona się jego analizy na podstawie odpowiednich

- reprezentatywnych - korpusów tekstów. Zarysowane tło teoretyczne referatu pozwala na ustalenie jego budowy. We wstępie wskazuję cel oraz orientacje metanaukowe, którym się przyglądam w dalszej części wystąpienia. Centralnym punktem rozważań czynię śledzenie cech idealnego terminu po to, by odnieść je do zadań stawianych przed terminem z zakresu nauk humanistycznych. W konkluzji dochodzę zaś do wniosku o pozytywnej deksrypacji terminów nauk humanistycznych.

Wronka Piotr (Warszawa)

Dobór odpowiedników frazeologizmów terminologicznych w przekładzie tekstów z zakresu prawa - optyka oraz praktyka zawodowa tłumaczy przysięgłych języka hiszpańskiego

Oś podejmowanych rozważań będzie stanowić frazeologia terminologiczna, w szczególności kolokacje terminologiczne (ang. term-embedding collocations), o postaci werbo-nominalnej, rozpatrywane w kontekście pisemnego przekładu tekstów z zakresu prawa. W czasie wystąpienia zostaną zaprezentowane cele, podstawy metodologiczne oraz wyniki badania empirycznego przeprowadzonego - w postaci wywiadu kwestionariuszowego - wśród zaprzysiężonych w Polsce tłumaczy przysięgłych języka hiszpańskiego. Poruszone zostaną takie kwestie, jak: (1) optyka badanych w odniesieniu do problemu znaczenia frazeologii terminologicznej w pisemnej komunikacji prawnej, a także wybranych uwarunkowań operowania frazeologią w przekładzie tekstów z zakresu prawa, w tym: deklarowanej znajomości frazeologii prawnej, trudności, jakich następcza dobór odpowiedników frazeologizmów terminologicznych w przekładzie tekstów z zakresu prawa, użyteczności dostępnych zasobów i narzędzi wspomagających oraz istniejących w tym obszarze potrzeb; (2) praktyka zawodowa badanych w zakresie wykorzystania wspomnianych środków pomocniczych przy poszukiwaniu ekwiwalentów frazeologizmów terminologicznych w przekładzie tekstów z zakresu prawa. Omówieniu i interpretacji wyników analizy ilościowej zebranych danych będzie towarzyszyć próba wskazania zależności zachodzących między - rozpatrywanymi jako tzw. zmienne - uwarunkowaniami operowania frazeologią terminologiczną w przekładzie tekstów z zakresu prawa - w językach hiszpańskim i polskim.

Zollo Silvia Domenica (Verona)

Analyse des combinaisons lexicales à partir d'un corpus du domaine de l'édition de textes

Dans cette contribution, nous analysons le rôle de la motivation dans la dénomination en terminologie (Kocourek 1991 ; Petit, Haillet & Salvador 2017), en supposant que la synonymie présente dans les typologies textuelles spécialisées peut être expliquée comme le résultat d'une motivation plurielle qui accompagne l'acte dénominatif. Pour ce faire, nous reprenons tout d'abord quelques idées sur la formation des concepts, la dénomination et la relation concept-terme formulées par les différents courants terminologiques (Cabré 1999 ; Béjoint & Thoiron 2001). Ensuite, nous effectuons une analyse sémantique des variantes dénominatives détectées automatiquement via le logiciel d'extraction terminologique Termsuite (Rocheteau & Daille 2011 ; Cram & Daille 2016 ; Daille 2017) dans un corpus français du domaine de l'édition de textes, un domaine qui se voit de plus en plus confronté à l'ambiguïté lexicale et sémantique du vocabulaire ecdotique. Des mots comme archétype ou variante sont pris dans des acceptions souvent fort différentes qui ne facilitent pas le travail du chercheur et de l'éditeur et compliquent la communication spécialisée en contexte professionnel. Nous essayerons de montrer de quelle manière la dénomination ouvre l'accès à la compréhension sémantique des concepts et comment les différentes variantes dénominatives (i.e. ecdotique, édition scientifique des textes, philologie textuelle, critique textuelle, manuscrit de base, manuscrit de contrôle, manuscrit de dédicace, manuscrit jumeau, manuscrit définitif, manuscrit moderne, manuscrit perdu, manuscrit de travail, manuscrit unique) constituent des points de vue complémentaires pour les usagers sur un même concept. Enfin, nous présenterons les possibilités qu'une analyse sur corpus peut offrir pour avancer dans la description et l'explication du phénomène de la variation dénominative (Dury 2008 ; Freixa 2006) dans le domaine en question.

LISTA UCZESTNIKÓW I GOŚCI / LIST OF PARTICIPANTS AND GUESTS

1. Baczyńska Beata (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
2. Barbosa Sílvia (Universidade Nova de Lisboa, PORTUGALIA / PORTUGAL)
3. Bielińska Monika (Uniwersytet Śląski w Katowicach, POLSKA / POLAND)
4. Biernacka Michalina (Uniwersytet Łódzki, POLSKA / POLAND)
5. Bonadonna Maria Francesca (Università degli Studi di Verona, WŁOCHY / ITALY)
6. Borowska Anna (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
7. Bułat-Silva Zuzanna (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
8. Calvi Silvia (Università degli studi di Verona, WŁOCHY / ITALY)
9. Carsenty Stéphane (Université Savoie Mont-Blanc, FRANCJA / FRANCE)
10. Czerwonka-Wajda Zuzanna (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
11. Dankova Klara (Università Cattolica del Sacro Cuore, Milano, WŁOCHY / ITALY)
12. De Sterck Goedele (Universidad de Salamanca, HISZPANIA / SPAIN)
13. Dembowska-Wosik Iwona (Uniwersytet Łódzki, POLSKA / POLAND)
14. Dury Pascaline (Université Lumière Lyon 2, FRANCJA / FRANCE)
15. Dyda Anna (Uniwersytet Jagielloński, POLSKA / POLAND)
16. Fragkiadaki Maria-Virginia (Ministère du Travail et des Affaires Sociales, GRECJA / GREECE)
17. Głowicka Monika (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
18. Godzich Anna (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, POLSKA / POLAND)
19. Górnicz Mariusz (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
20. Gostkowska Kaja (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
21. Grucza Sambor (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
22. Halida Łukasz (Pracownia Łaciny Średniowiecznej IJP PAN, Kraków, POLSKA / POLAND)
23. Hamzé Hassan (Département de linguistique et de lexicographie, Doha, KATAR / QATAR)
24. Herden Elżbieta (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
25. Jezierski Adam (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
26. Jopek-Bosiacka Anna (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
27. Kaliska Agnieszka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, POLSKA / POLAND)
28. Karczewska Małgorzata (Uniwersytet Zielonogórski, POLSKA / POLAND)
29. Karpiński Jacek (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
30. Kasjanowicz-Szczepańska Monika (Uniwersytet Szczeciński, POLSKA / POLAND)
31. Kaufman Stefan (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
32. Kiedroń Stefan (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
33. Konvička Martin (Freie Universität Berlin, NIEMCY / GERMANY)
34. Kowal Grzegorz (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
35. Kowalczyk Olga (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
36. Kowalska-Szubert Agata (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
37. Krysiak Patrycja (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
38. Kuźnik Anna (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
39. Likus Natalia (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
40. Lino Teresa (Universidade Nova de Lisboa, PORTUGALIA / PORTUGAL)
41. Łubocki Jakub Maciej (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
42. Martinez Christine (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
43. Matusiak Rafał Krzysztof (Politechnika Śląska, POLSKA / POLAND)
44. Matysek Anna (Uniwersytet Śląski w Katowicach, POLSKA / POLAND)
45. Michałowski Piotr (Uniwersytet Śląski w Katowicach, POLSKA / POLAND)
46. Michta Tomasz (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, POLSKA / POLAND)
47. Mikelionienė Jurgita (Kaunas University of Technology, LITWA / LITHUANIA)
48. Nagórka Piotr (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
49. Pantazara Mavina (Université d'Athènes, GRECJA / GREECE)
50. Paprocka Natalia (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
51. Petrashchuk Olena (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
52. Piechnik Iwona (Uniwersytet Jagielloński, POLSKA / POLAND)
53. Pronińska Aleksandra (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, POLSKA / POLAND)
54. Rebours Marie-Alice (Université Lumière Lyon 2, FRANCJA / FRANCE)
55. Renwick Adam (Université Lumière Lyon 2, FRANCJA / FRANCE)
56. Roche Christophe (Université Savoie Mont-Blanc, FRANCJA / FRANCE)
57. Rodríguez-Inés Patricia (Universitat Autònoma de Barcelona, HISZPANIA / SPAIN)

58. Seidel-Grześnińska Agnieszka (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
59. Solova Regina (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
60. Steurs Frieda (KU Leuven, BELGIA / BELGIUM & Instituut voor de Nederlandse Taal, HOLANDIA / THE NETHERLANDS)
61. Sztandarska Katarzyna (Uniwersytet Szczeciński, POLSKA / POLAND)
62. Sztuk Alicja (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
63. Szubert Rafał (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
64. Tomaszczyk Jacek (Uniwersytet Śląski w Katowicach, POLSKA / POLAND)
65. Tryczyńska Katarzyna (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
66. Ucherek Witold (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
67. Urniaż Agnieszka Jolanta (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
68. Wandel Agnieszka (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
69. Wiercińska Katarzyna (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, POLSKA / POLAND)
70. Witczak Anna (Uniwersytet Wrocławski, POLSKA / POLAND)
71. Woźniak-Wrzesińska Ewelina (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, POLSKA / POLAND)
72. Wronka Piotr (Uniwersytet Warszawski, POLSKA / POLAND)
73. Zollo Silvia Domenica (Università degli studi di Verona, WŁOCHY / ITALY)

* Nazwy instytucji podane są zgodnie ze zgłoszeniami uczestników. / The name of institutions according to the registration form.